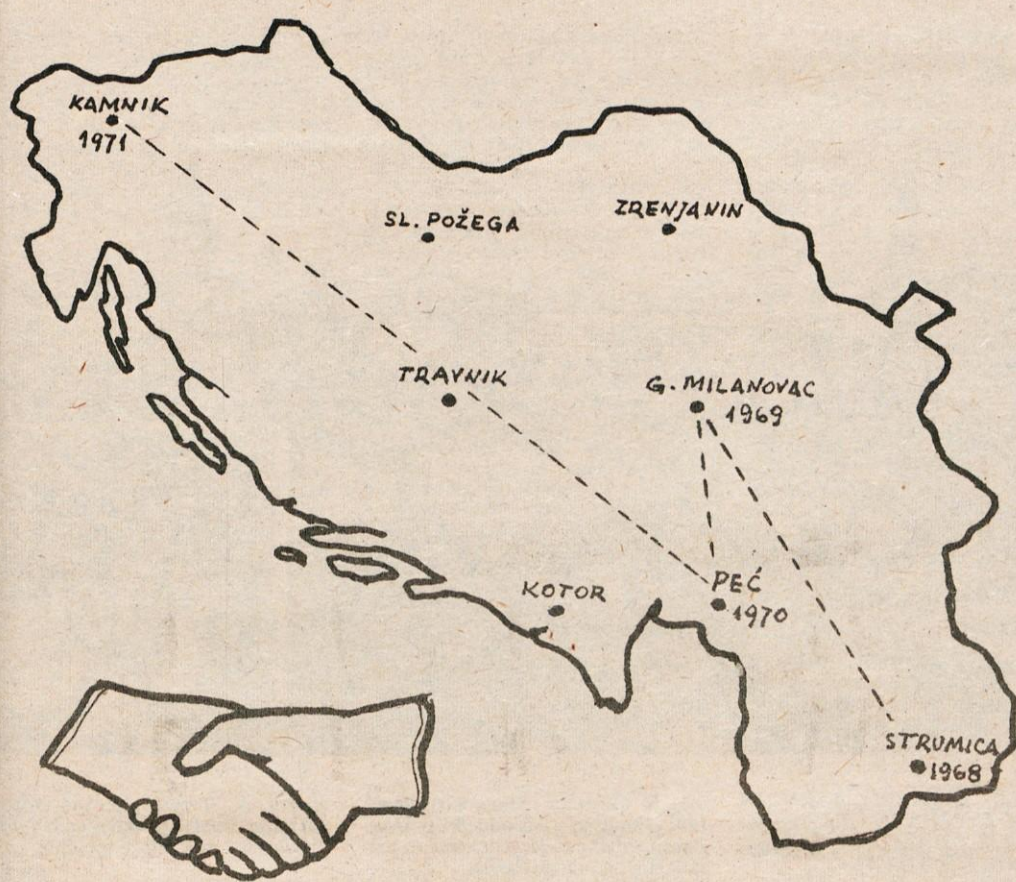

POZDRAVLJENI UDELEŽENCI KARAVANE

Minevajo 4 leta tovariškega, lahko trdim prijateljskega sodelovanja med delavci sindikalnih in delovnih organizacij jugoslovanskih mest Gornji Milanovac – Srbija, Kamnik – Slovenija, Kotor – Crna gora, Peč – Kosovo, Slavenska Požega – Hrvaška, Strumica – Makedonija, Travnik – Bosna in Zrenjanin – Vojvodina.

V naši sredi pozdravljam vse udeležence „Karavane delavske solidarnosti 1971“ in predsednike njihovih občinskih sindikalnih svetov. Posebno sem zadovoljen, da v naši sredi lahko pozdravim iniciatorja našega sodelovanja občinski sindikalni svet Gornji Milanovac in njegovega tedanjega predsednika tovariša Dragoslava Ugarčino.

Decembra 1967. leta smo sindikalni sveti navedenih mest prejeli spodbudno pismo tedanjega predsednika občinskega sindikalnega sveta Gornji Milanovac, iz socialistične republike Srbije, tovariša Dragoslava Ugarčine, tele vsebine: „Za zboljšanje gospodarskega in družbenega razvoja je potrebno še večje sodelovanje in medsebojno spoznavanje naših delavcev delovnih in sindikalnih organizacij.“

Najpogostejša medobčinska sodelovanja se odvijajo v ožjih okvirih med nekaj sosednjimi občinami, sodelovanje pa je potrebno razvijati v širšem krogu. Naši delavci naj mnogo bolj kot doslej spoznavajo svojo deželo in delavce širom naše domovine.

Zato Gornji Milanovac predlaga sodelovanje med navedenimi občinskimi sindikalnimi sveti in delavci teh občin. Tako sodelovanje bi bilo vsestransko koristno: delavci bi se

spoznali med seboj, izmenjali izkušnje pri delu, razvijali bratstvo in enotnost, spoznavali lepote naše domovine in razvijali akcije na gospodarskem, kulturnem in športnem področju.“

Na tako zamisel sodelovanja so pristala vsa občinska sindikalna vodstva. Na podlagi iskrenega sodelovanja med delavci naših osmih mest je nastal tudi svojvrsten način medsebojnega spoznavanja in to v obliki vsakoletne „Karavane delavske solidarnosti“. Doslej je „Karavana“ obiskala Strumico, Gornji Milanovac in Peč, letos pa so njeni udeleženci pri nas v Kamniku.

V imenu delavcev naše občine, družbeno političnih organizacij, občinske skupščine in vseh Kamničanov želim vsem udeležencem „Karavane“ prijateljsko dobrodošlico.

V posebno čast si štejemo, da smo se letos zbrali, ko proslavljajo delovni ljudje Jugoslavije 30-letnico vstaje jugoslovanskih narodov, na tem našem zgodovinskem mestu, na Trgu talcev v Kamniku, na katerem so Kamničani in okoličani pod nemško okupacijo za svobodo žrtvovali svoja mlada življenja in istočasno na trgu, kjer smo letos v spomin in zahvalo prvoborcem v borbi za severno jugoslovansko mejo po končani prvi svetovni vojni postavili spomenik organizatorju in prvemu vodji te borbe, kamniškemu rojaku, generalu Rudolfu Maistru.

Dragi gostje! Kamničani vam želimo, da se v teh dneh vašega obiska v Kamniku počutite pri nas tako lepo in prijetno, kot so se naši delavci počutili ob obiskih v vaših

mestih. Potrudili se bomo, da boste spoznali nekaj naših gospodarskih organizacij, prizadevanja, težave in napredovanja naših delovnih ljudi v proizvodnji. Želimo vas spoznati z razvojem naše občine, h kateremu prispeva po svoji zmogljivosti, prizadetosti in prizadevnosti z najboljšo željo po napredku sleherni delovni človek naše občine.

Skratka, želimo vas spoznati z vsem življenjem v naši občini in pri tem vas ne bomo pozabili seznaniti s planinsko – turističnim kamniškim predelom Slovenije in zgodovinskimi znamenitostmi.

Vsa naša dosedanja srečanja so bila zelo prijetna. Vse skozi smo čutili, da je med nami posebna vez, ki utrjuje naše bratstvo in enotnost med jugoslovanskimi narodi, na glede na to, iz katerega predela naše dežele je kdo. Delavci so si v medsebojnem spoznanju dajali nove ideje in spodbudo za boljši jutrišnji dan, za zboljšanje gospodarstva in za krepitev našega samoupravnega družbenega sistema.

Ko bomo te dni skupaj, bomo imeli dovolj časa, da bomo navezali nova poznanstva, da bomo navezali nove medsebojne stike v delovnih organizacijah, z občinskimi skupščinami in družbenopolitičnimi organizacijami in razširili podlago za poslovno sodelovanje med našimi gospodarskimi organizacijami. Končam naj z iskreno željo: „Dobrodošli v Kamniku!“

Vinko Dobnikar
predsednik občinskega
sindikalnega sveta
KAMNIK

KAMNIŠKI OBČAN

GLASILO SZDL OBČINE KAMNIK

Obvestilo bralcem

Ob Karavani delavske solidarnosti 1971 smo pripravili posebno številko Kamniškega občana, ki jo imate pred seboj. List bo redno izšel spet konec septembra.

UREDNIŠTVO

LETO X., ŠT. 8

9. SEPTEMBER 1971

50 PAR

PROGRAM »KARAVANE DELAVSKE SOLIDARNOSTI« KAMNIK 1971

ČETRTEK – 9. SEPTEMBRA

ob 19. uri

sprejem udeležencev „Karavane“ pri spomeniku generala Maistra
– udeležence pozdravi predsednik ObSS Kamnik tov. Dobnikar
– o pomenu sodelovanja bo govoril predsednik ObSS Strumica tov. Karakašev

od 14. do 18. ure

od 18.30 do 20. ure

Tovarna SVILANIT, ŽIVILSKA INDUSTRIJA, Tovarna pogrebne opreme MENINA po želji udeležencev „Karavane“ ogled Arbo-retuma, Brnika, Preddvora
zbor udeležencev „Karavane“ s kulturnim programom v Hali Domžale
– o delu slovenskih sindikatov govori predsednik ZSS tov. Krčmar
– v kulturnem programu nastopajo: ansambel Kovinarji in folklorna skupina Kamniška Bistrica
tovariški večer v Hali Domžale

ob 20. uri

SOBOTA – 11. SEPTEMBRA

ob 9. uri

ob 10. uri

ob 17. uri

ogled kamniškega muzeja
ogled Kamniške Bistrice in Velike planine
uradni zaključek „Karavane“ pred hotelom na Šimnovcu.

PETEK – 10. SEPTEMBRA

ob 8. uri

ob 9. uri

od 10. do 13. ure

sprejem predsednikov in tajnikov ObSS pri predsedniku SOB Kamnik
polaganje vencev pri spomeniku revolucije
– oris NOB na Kamniškem
ogled delovnih organizacij:
Tovarna kovinskih izdelkov in livarne TITAN, TOVARNA USNJA, Industrija pohištva STOL, Industrijski kombinat SVIT, Tekstilna

KARAVANA 1971 — NAŠ GOST!

V četrtek, 9. septembra bo prispelo v našo občino okrog 300 delavcev iz sedmih jugoslovanskih občin, iz vseh republik in pokrajin. Karavana delavske solidarnosti, ki je leta 1968 obiskala Strumico v Makedoniji, leta 1969 je bila gost Gornjega Milanovca v Srbiji, lani pa občine Peč v AP Kosovo in Metohiji, se bo letos ustavila v naši občini.

Karavana je neposreden izraz solidarnosti jugoslovanskih delavcev. V Karavani se delavci seznanjajo z delom in problemi svojih kolegov v ostalih republikah, izmenjujejo se izkušnje, pogloblja se medsebojno spoznavanje in utrjuje bratstvo.

Občani, delovni ljudje kamniške občine, sprejmimo udeležence letošnje karavane v naši sredi prav tako toplo in prisrčno, kot so oni v prejšnji Karavani sprejeli naše delavce. Izkažimo jim našo gostoljubnost. Pokažimo jim naše delo, ko bodo obiskali naše tovarne, razgrnimo pred njih naše izkušnje pri samoupravljanju in gospodarjenju.

Karavana 1971 naj bo te dni naš dobrodošel gost!

PREDSTAVLJAMO OBČINE, SODELUJOČE V KARAVANI

Gornji Milanovac — SR Srbija

Sindikati v Gornjem Milanovcu, občini sredi Šumadije, so leta 1967 dali pobudo za organiziranje vsakotnega srečanja delavcev osmih jugoslovanskih občin iz vseh republik in pokrajin.

Gornji Milanovac leži nad planino Rudnik, oddaljen je 120 km od Beograda na ibarski magistrali. Občina obsega 836 kv. km. Mesto Gornji Milanovac pa leži na višini 332 m.

Mestne pravice Gornjega Milanovca segajo v leto 1853, šest let kasneje pa je na željo kneza Miloša mesto dobilo sedanje ime, v spomin na Miloševga brata vojvoda Milana Obrenovića.

Po padcu Obrenovića, leta 1903, je mesto doletela enaka usoda kot vse pasivne kraje v Srbiji. Vendar siromaštvo ni preprečilo Milanovčanom, da se ne bi s puško v roki hrabro borili za svojo socialno in nacionalno osvoboditev. V novejši srbski in jugoslovanski zgodovini sta izredno pomembna dogodaka takovska vstaja in rudniška ofenziva. Po vdoru okupatorja so Milanovčani pripravljeno dočakali sovražnika. O tem priča tudi ena največjih bitk v tem obdobju 11. aprila 1941 na Rapaj brdu pri Milanovcu.

Med narodnoosvobodilno borbo je padlo 842 borcev in 295 ostalih žrtev fašističnega terorja s področja Gornjega Milanovca. Iz tega kraja je bilo tudi 11 narodnih herojev.

Skoraj povsem porušeno mesto je po osvoboditvi kmalu zaživelo. Leta

1947 so ustanovili prvo podjetje v občini — gradbeno podjetje Rudnik.

Do leta 1956 se je občina razvijala pod republiškim povprečjem. Izhodišče, na podlagi katerega je bil začrtan gospodarski razvoj občine od leta 1956 do 1961 je bila gospodarsko nerazvita občina, brez večjih gospodarskih organizacij, z nizko kmetijsko proizvodnjo, brez strokovnih kadrov in slabo tehnično opremljenostjo dela.

S sprejetimi ukrepi v gospodarstvu, zlasti z uvajanjem sodobnih vrst semen, uporabo agrotehničnih ukrepov, spremembo pasem živine, z uvajanjem plantažnih nasadov je bil zlasti izboljšen gmojni položaj vasi in ustvarjeni pogoji za prehod na intenzivno proizvodnjo v kmetijstvu. Precej so vložili tudi v izgradnjo predelovalne industrije. Izdelali so sicer preko 30 investicijskih programov, vendar so bile ustanovljene samo take gospodarske organizacije, ki so se s svojo proizvodnjo lahko vključile v zahteve širše družbenopolitične skupnosti.

Leta 1965 je znašal narodni dohodek na prebivalca 3.320 dinarjev, lani 5.797 dinarjev, medtem ko predvidevajo, da bo leta 1975 porastel na 10.961 dinarjev. Osební dohodki so leta 1970 znašali 915 dinarjev na zaposlenega.

Občina Gornji Milanovac šteje danes 48.365 prebivalcev in obsega poleg mesta, ki šteje 10.951 prebivalcev še 62 vasi in naselij. Ra-

čunajo, da bo leta 1957 v gospodarstvu občine zaposlenih 630 delavcev z visoko in višjo izobrazbo, oziroma še enkrat več kot leta 1970. Tudi število visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev se bo povečalo na okrog 4.500, kar bo skoraj 40 % vseh zaposlenih.

V zadnjih štirih letih so delovni ljudje Gornjega Milanovca posvetili posebno pozornost izgradnji novih zmogljivosti v industriji. Vsako leto so vlaganja povečali za 40 %. Rezultat teh prizadevanj je 12 gospodarskih organizacij, ki zaposlujejo preko 4.000 delavcev. Med največjimi podjetji, ki so pomembna tudi na jugoslovanskem tržišču je KMETIJSKO INDUSTRIJSKI KOMBINAT PIK TAKOVO, ki zaposluje preko 800 delavcev in ima v svojem sestavu tovarno za predelavo sadja in zelenjave, tovarno bonbonov in tovarno za živilsko krmo. Posebno znano je tudi GRAFIČNO PODJETJE TIPOPLASTIKA, ki ima 280 zaposlenih in izdeluje najrazličnejšo plastično embalažo. Posebno je znan izdelek tetra-pak za embaliranje mleka in sadnih sokov. V kovinski industriji METALAC izdelujejo vse vrste amajlirane posode.

Tudi MODNA KONFEKCIJA RUDNIK je s svojimi izdelki znana po vsej Jugoslaviji. V RUDNIKU ŠVINCA IN CINKA, ki je v sestavu združenega podjetja Trepča, je zaposlenih 500 delavcev. Velja ome-

niti tudi TOVARNO BARV IN LAKOV ZVEZDA IN GRADBENO PODJETJE GRADITELJ, ki zaposluje preko 1.500 delavcev.

Tudi družbene dejavnosti so se v zadnjem obdobju močno razvile. Na področju občine deluje 15 centralnih in 31 podružničnih osnovnih

šol. V Gornjem Milanovcu imajo tudi gimnazijo s 16 oddelki in dveh smeri: družbeno-jezikoslovne in prirodoslovno-matematične.

V šolskem centru delujeta šola za kvalificirane delavce in tehnična šola strojne stroke.

Posebno pozornost posvečajo tudi razvoju telesne kulture in

športa. V številne športne organizacije in društva je vključenih veliko število občanov, zlasti mladine.

Najvažnejši cilj, ki so ga občani Gornjega Milanovca zastavili v srednjeročnem planu razvoja občine je povečanje življenjskega standarda prebivalstva.

KOTOR — SR ČRNA GORA

Kot pravi legenda, so hoteli Kotor postaviti blizu Pestigrada. Ko so ga že začeli graditi je prišla vila in jim svetovala, naj tu ne delajo mesta, ker „tu nema konju pojilišta niti brodu pristaništa“. Poslušali so jo in tako je Kotor zgrajen poleg morja. V lepem zalivu se je naslonil na podnožje Lovčena. Naj je legenda o vili resnična ali ne, vendar Kotor brez morja ne bi bil to, kar je danes. To mesto in njegovi ljudje so že od nekdaj iskali v morju vir svojega življenja.

Pred drugo svetovno vojno je bil Kotor gospodarsko razvito področje z nekoliko manjših obrtnikov in nekaj malega industrije. Danes se uvršča med najrazvitejše občine v Crni gori. Precejšnje število podjetij predstavlja trdno osnovo za nadaljnji razvoj te občine. Največje je pomorsko transportno podjetje „Jugooceanija“, ki ustvarja kar polovico celotnega dohodka v občini. Sodeč po spomenikih, ki so se ohranili do

današnjih dni, se začenja pomorska zgodovina tega kraja s prihodom Iliriv na Balkanski polotok. Bokeljski pomorščaki so se že v IX. stoletju združili v mornarsko bratovščino, ki se je kasneje imenovala Bokeljska mornarica. Najstarejši ohranjeni pismen dokument, ki priča o pomorski dejavnosti Boke, je iz VII. stoletja. To je prisega gusarskega kneza Omiša, da ne bo napadel kotorskih ladij.

Bokeljsko pomorstvo je največjo moč in slavo doživelo takrat, ko je Boka imela okoli 300 jadrnic na dolgi plovi. Zato je bil Kotor, kot največje mesto v tem zalivu, že od nekdaj eno izmed najpomembnejših trgovskih središč na Jadranu.

Pomorsko gospodarstvo Boka je doživelo svojo renesanso leta 1955, ko je bilo ustanovljeno sedanje pomorsko podjetje „Jugooceanija“, ki ima 19 ladij s preko 350 tisoč BRT.

Med ostalimi močnejšimi podjetji je treba omeniti industrijo drsnih le-

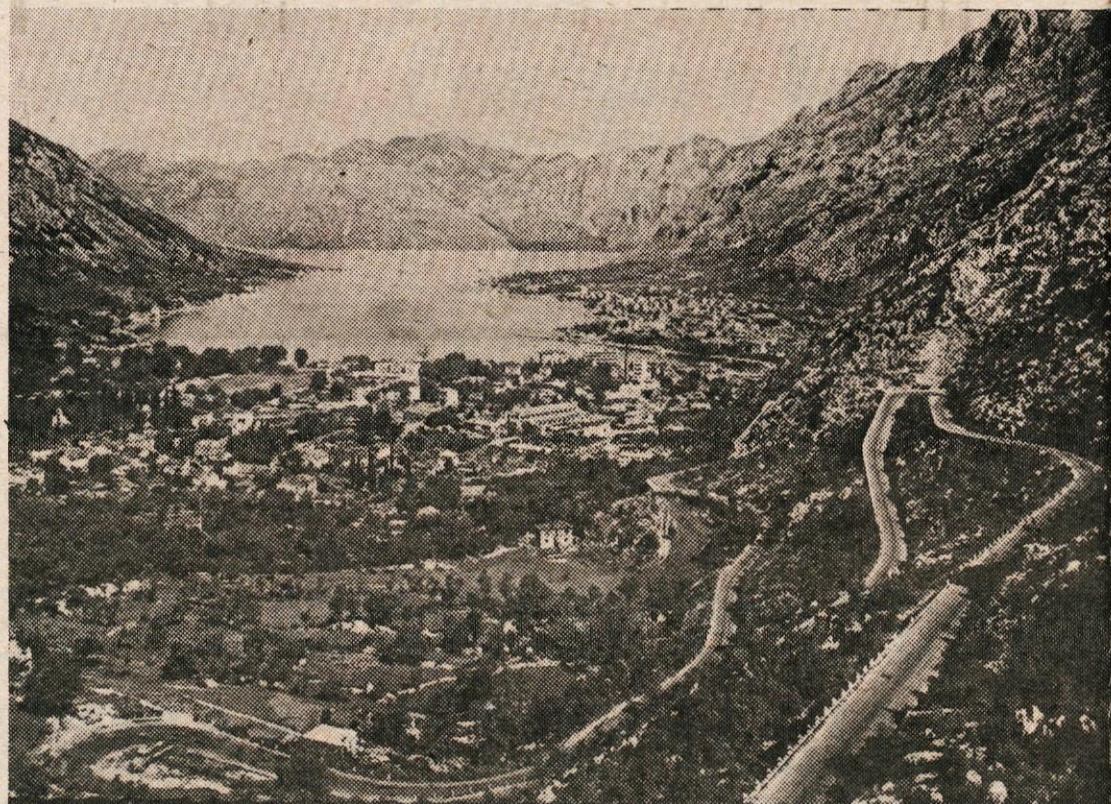
žajev, Jugopetrol, ki oskrbuje z nafto in naftnimi derivati področje celotne republike, tovarno kozmetike in mila „Nikola Djurković“ tovarno za proizvodnjo gumijastih tehničnih izdelkov Bokeljka, podjetje modnekonfekcije Jadran, transportno podjetje Avtoboka, veletrgovsko podjetje Napredok in druga.

Na področju občine Kotor živi danes okrog 18 tisoč prebivalcev, od tega jih je 6.000 zaposlenih v gospodarstvu in družbenih dejavnostih.

Zaradi ugodne lege in velikega bogastva zgodovinskih in kulturnih spomenikov ima Kotor lepe perspektive za hitrejši razvoj turizma. Že danes veliko število domačih in tujih turistov obiskuje Kotor, Risan, Perast in druga mesta v občini.

Poleg razvitega osnovnega, srednjega in visokega šolstva se Kotor po številu zdravstvenih ustanov in ravni zdravstvenega varstva uvršča med najrazvitejše občine v republiki. V vrsto specializiranih zdravstvenih ustanov spada tudi poseben oddelek beograjske klinike za nevrologijo in nevrokirurgijo pri bolnici za ortopedijo in medicinsko rehabilitacijo v Risnu.

Na razvoj gospodarstva, zlasti industrije, je v preteklosti precej vplivalo pomanjkanje potrebnega stro-

kovnega kadra. Sindikat se skupaj z ostalimi dejavniki v občini zavzema za hitrejši napredok tudi na tem področju.

Ceprav so povprečni dohodki v

občini 1300 dinarjev, se sindikalne organizacije zavzemajo za povečanje osebnih dohodkov na podlagi produktivnosti, zlasti delavcem, ki zaslужijo manj kot 800 dinarjev.

Sindikalne organizacije posvečajo posebno pozornost razvoju samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah in razvoju družbenega samoupravljanja v občini.

Peč — AP Kosovo in Metohija

Peč je z okoli 39 tisoči prebivalci drugo največje mesto in hkrati najpomembnejši turistični center Avtonomne pokrajine Kosova. Mesto leži na plodni metohijski ravnini pod obronki Prokletij.

Mesto Peč se prvič omenja v pisanih dokumentih leta 1202 kot vas v župi Hvosno. Med dvema svetovnima vojnoma je bilo v Peči močno razvito delavsko gibanje. Številni spomeniki in muzeji so dokaz, da je bilo mesto in njegova okolica v času narodnoosvobodilne borbe pomembno žarišče upora.

Področje občine Peč se razprostira na površini 603 kvadratnih metrov in na nadmorski višini 520 m. V občini živi preko 80 tisoč prebivalcev od tega je po podatkih iz leta 1967 okrog 50 tisoč Albancev, 15.250 Crnogorcev, 10.690 Srbov itd.

Gospodarski razvoj občine ima svoje začetke v letu 1957. Za prejšnje obdobje je značilna gospodarska nerazvitost in zaradi tega tudi zelo nizek življenjski standard prebivalstva. Od leta 1957 do 1967 so v gospodarstvo investirali 26,5 milijarde starih dinarjev, v ostale dejavnosti

pa 5 milijarde starih dinarjev. Rezultat tega je bil večji celotni dohodek občine, ki je leta 1967 znašal 28 milijard starih dinarjev, narodni dohodek na prebivalca pa je to leto dosegel višino 115 tisoč starih dinarjev. (Novejši podatki nismo pravočasno prejeli).

Na področju industrije je zlasti pomembna izgradnja KOMBINATA ZA PROIZVODNJO USNJA IN OBUTVE, ki zaposluje preko 1000 delavcev v petih tovarnah, v tovarni obutve, v konfekciji, v tovarni krzna in v dveh tovarnah usnja. Kombinatom skoraj polovico svojih izdelkov izvaža.

Pomembno mesto v industriji ima tudi LESNO INDUSTRIJSKI KOMBINAT, ki v svojih tovarnah za izdelavo pohištva, parketa, iveric, tarolita in stavbenega mizarstva zaposluje okrog 1000 delavcev. Pred kratkim so zgradili še tovarno za oplemenjevanje iveric.

KMETIJSKO INDUSTRIJSKI KOMBINAT ima v svojem sestavu tudi tovarno sladkorja in kmetijski obrat. Njegove površine obsegajo preko 6000 ha, v kombinatu pa je zaposlenih čez 1000 ljudi.

Pomembnejši podjetji v občini sta še TOVARNA AVTOMOBILSKIH DELOV RAMIZ SADIKU, ki je sestavni del podjetja Crvena zastava iz Kragujevca in INDUSTRIJA MAR-MORJA ONIKS.

V občini Peč imajo v načrtu razširitev obstoječih objektov in izgradnjo nekaterih novih obratov, med drugim tudi tovarne piva in slada v okviru kmetijsko industrijskega kombinata.

Ceprav je MREŽA OSNOVNIH ŠOL precej razvita, vendar ne zadošča vsem potrebam. V občini imajo tudi gimnazijo s preko 1000 dijakih, ekonomsko srednjo šolo, šolo za likovne tehnike, kmetijsko šolo, gostinsko šolo in šolo za kvalificirane delavce.

Zdravstvena služba je združena v okviru medicinskega centra. V občini deluje splošna bolnica, Zavod za zdravstveno varstvo, zobna poliklinika in šest zdravstvenih postaj.

Na področju KULTURE deluje več amaterskih prosvetnih društev in amatersko gledališče s skupino umetnikov za albanski program in skupino za srbohrvaški program. Kulturno umetniško društvo Rugo-

vo je s svojimi folklornimi nastopi poznano tudi izven meja naše domovine.

Peć je zanimivo turistično mesto. Številne mošeje iz 16. stoletja, katerih vitki minareti se prepletajo z mo-

dernimi zgradbami in tovarniškimi dimniki, dajejo mesto svojstveno orientalsko vzdušje.

Slavonska Požega - SR Hrvatska

Požeška kotlina, ki jo obkroža Slavonsko pogorje, je bila naseljena že pred Rimljani. Za časa Rimljanov je na tem področju cvetela naselbina Incern. Odtlej je poznana tudi cesta Via Romana, ki je tekla preko Krndije pod Papukom proti Pakrancu. Rimljani so Požeško kotlino imenovali „Valis aurea“ – Zlata dolina.

Ime Požega se je prvič pojavilo leta 1227, ko je kralj Andrija II poklonil Castrum de Požega nadškofu Ugrinu. V obdobju od 13. do 16. stoletja so na prebivalstvo in gospodarstvo Požega vplivale razne verske institucije kot posesti opatije v Kutijevu in Rudini, frančiškanski samostani v Požegi, Veliki, Poljanski, Kaptolu in drugod.

Poleg razvitega kmetijstva, zlasti sadjarstva, vinogradništva in živinoreje, je bilo v sami Požegi zelo dobro razvito tudi obrtništvo. Gospodarski napredek so prekinili Turki, ki so leta 1532 zažgali Požego. Po osvoboditvi izpod turškega jarma se je Požega spet naglo razvijala in postala središče trgovskega in kulturnega dogajanja Slavonije. Že leta 1699 so v Požegi ustanovili gimnazijo.

Za časa vladavine Marije Terezije, ki je leta 1765 proglasila Požego za svobodno in kraljevo mesto, je mesto doživelo pomemben gospodarski razcvet. Zlasti se je razvilo kmetijstvo. Tobak pa so celo izvažali v Italijo in nekatere druge države. Razvilo se je tudi pridelovanje hmelja.

V živinoreji je treba opozoriti na vzgajališče španskih merima ovac, ki so ga osnovali že leta 1920, med prvimi v Slavoniji. Poleg kmetijstva so za požeško kotlino posebno pomembni bogati gozdovi vseh vrst, v katerih posebno mesto zavzema znani slavonski hrast.

V obdobju po osvoboditvi do danes se je gospodarstvo Slavonske Požege precej spremenilo. Medtem ko je prej prevladovala obrt, trgovina in šele nato industrija, je v tem obdobju značilen hiter razvoj industrijskih podjetij.

Danes Slavonska Požega zavzema površino 122.000 ha, od tega je 54.000 ha gozdov in 51.000 ha obdelovalne površine. V občini živi 73.000 prebivalcev, v mestu Slavonska Požega pa 17.000 ljudi.

Med kmetijskimi organizacijami, ki so dosegle pomembne uspehe naj omenimo KMETIJSKO ŽIVILSKI KOMBINAT, ki ima poleg obdelovanja lastnih površin in lastne proizvodnje razvite proizvodne odnose tudi z zasebnimi kmeti. K ko naglo je napredovalo kmetijstvo, kaže podatek, da so letos pridelali okoli 5.800 vagonov pšenice s povprečnim donosom 36 stotov na hektar. Poleg pšenice pridelajo letno 4500 vagonov koruze in 3500 vagonov krompirja. Sadjarji pridelajo okoli 70 vagonov znane slavonske slive – požeškinje. V znanih Kutjevačkih vinogradih napolnijo kleti z okoli 450 vagoni najboljšega vina.

Zanimiv je tudi podatek, da poleg znanih količin mesa odkupijo in predelajo v lastni mlekarni letno okoli 9 milijonov litrov mleka.

V industriji zavzema najpomembnejše mesto PREHRAMBENA INDUSTRIJA ZVEČEVO, ki proizvaja izdelke iz kakaa, žgane pijače in mlečne izdelke. To podjetje deluje že 50 let in spada v vrsto najpomembnejših proizvajalcev tega blaga tako na domačem kot na inozemskem tržišču. To najbolj dokazuje tudi poslovno tehnično sodelovanje z znano Švicarsko firmo Nestle. V podjetju je zaposlenih 800 delavcev.

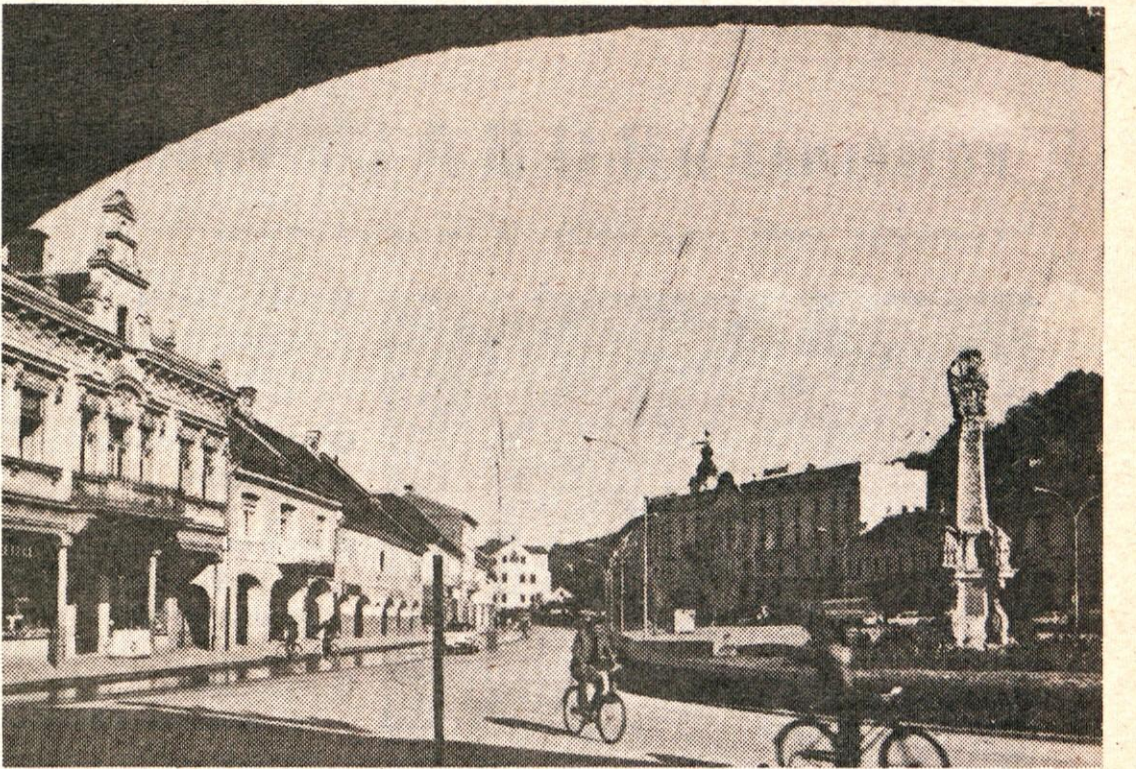
Med proizvajalci prehrabnih izdelkov je pomembna tudi POŽEZANKA, MLINSKA IN PEKARSKA INDUSTRIJA. Tudi MESNA INDUSTRIJA PAPIK, ki predela precejšen del vzrejene živine, spada med pomembnejša podjetja.

Eno največjih podjetij v požeški kotlini je LIVARNA ŽELEZA IN TOVARNA STROJEV, ki zaposluje 2200 delavcev. Svoje izdelke, med katerimi so radiatorji, peči in štedilniki za trda in tekoča goriva, izvažajo na mnoga tržišča v Evropi, Aziji in Ameriki.

Eruptivne stene Požeškega pogorja omogočajo proizvodnjo kvalitetnih kamnitih agregatov za gradnjo cest in cementne proizvode. Zato ima industrija gradbenega materiala vse možnosti za razvoj. Sedaj na tem področju zaposlujejo 800 delavcev.

V terciarnih dejavnostih (trgovina, gostinstvo, obrt) imajo prav tako velike možnosti, ki jih bodo povežali z razvojem turizma.

Medtem ko je v družbenem sektorju te dejavnosti zaposlenih 800

delavcev, dela v zasebnem sektorju obrti okrog 600 delavcev. Upošteva-joč velike možnosti razvoja na tem območju je občina pripravila program razvoja za naslednjih 15 let. Z davčno in kreditno politiko podpira odpiranje novih obrtnih delavnic.

Se nekaj podatkov o rezultatih gospodarstva v požeški občini. Letos bo skupen družbeni proizvod dosegel 1,37 milijarde novih dinarjev, kar je za 21 odstotkov več kot lani. Narodni dohodek bo letos znašal 420 milijonov ali za 28 odstotkov več kot lani. Število zaposlenih se je povečalo za 4,5 odstotka in je sedaj v družbenem sektorju gospodarstva in izven gospodarstva zaposlenih 11.600 delavcev.

Cepprav je Požega že v preteklosti posvečala precej pozornosti izgradnji asfaltiranih cest in letos dokončujejo cesto do Našic ter cesto proti Podravski slatini, bodo prihodnje leto asfaltirali tudi cesto proti Slavonskem brodu in še nekatere druge. Tako ko Požeška kotlina poveza-na z asfaltnimi trakovi na vse štiri strani in se s tem vključila tudi v glavne cestne smeri Zagreb–Beograd in Osijek–SR Bosna in Hercegovina.

Na področju šolstva deluje v občini 14 osnovnih šol, 4 srednje šole in trije oddelki višjih šol. Vse te šole obiskuje 12 tisoč učencev, dijakov in študentov.

STRUMICA - SR MAKEDONIJA

Občina Strumica leži v prostrani makedonski kotlini, ki je z južne strani zaprta s planino Belasica (najvišji vrh 1494 m) na jugozahodu jo omejuje planina Plavuš, na severu pa Maleshe planine. V podnožju Belasice približno 10 km od Strumice so topli mineralni vrelci, katerih temperatura znaša 75 stopinj in so med najtoplejšimi termalnimi vrelci pri nas. Strumica je od Skopja oddaljena 164 km in je povezana z asfaltirano cesto preko Stipa in Titovega Velesa z avtocesto Skopje–Djevdžija. Strumiška kotlina se nahaja na tromeji Jugoslavije, Bolgarije in Grčije v nadmorski višini 262 m.

Za to področje je značilno sred-njemorsko spremenljivo podnebje s toplimi in dolgimi poletji, blagimi in kratkimi zimami. Zelo mrzle zime so izredno redke. Tako podnebje omogoča proizvodnjo skoro vseh vrst poljedelskih kultur, zlasti povrtnin in žitaric. Področje Strumice je znano po proizvodnji visokoaromatičnih tobakov, prvorazrednega bombaža, riža, namiznega in vin-skega grozdja in drugih pridelkov.

Nekateri zgodovinarji menijo, da je Strumica eno najstarejših naselbin na Balkanu. Rimski cesar Tiberij je zgradil grad, katerega ostanki stoji še danes. Po ljudskem izročilu se tu nahaja tudi grob njegove hčerke

Strume, po kateri naj bi dobila ime mesto in reka, ki teče skozenj. Strumico so napadali in zavzemali Bolgari in Grki.

Občina Strumica je v glavnem kmetijsko industrijsko področje. Skoro dve tretjini prebivalcev živi na vasi in se ukvarja s kmetijstvom. Na celotnem področju občine je okrog 29 tisoč ha obdelovalne površine.

Od 8.000 zaposlenih občanov jih je v gospodarstvu skoraj 7.000. Na področju občine pa živi 75.000 prebivalcev.

Za občino Strumica je značilno veliko število delovnih organizacij, saj naprimer samo v gospodarstvu deluje 77 organizacij. Med najvažnejše gospodarske organizacije spada PREDILNICA BOMBAŽA STRUMICANKA, ki zaposluje 650 delavcev, dalje podjetje za proizvodnjo, predelavo in promet s tobakom BORIS KIDRIČ, ki zaposluje 550 delavcev, kmetijsko industrijski kombinat MOŠA PIJADE z 250 delavci, rudnik nekovin OVREŽDEN, podjetje za proizvodnjo alkoholnih in brezalkoholnih pijač GROZD, ti-skarna BLAGOJ JAKOV-MUCETO, modna konfekcija GERAS CUNEV, opekarna ELENCA in še nekatere delovne organizacije.

Na področju kmetijstva in gozdarstva velja omeniti gozdno indu-

strijski kombinat BELASICA, ki go-spodari z gozdovi na področju občine, kmetijski kombinat PLODNO POLE, ki ima 200 zaposlenih in prideluje predvsem grozdje, sadje, povrtnino in žitarice, kmetijski kombinat STRUMIČKO POLJE, ki zaposluje 320 delavcev, kmetijska zadruga GRADINAR in vodnogo-spodarsko podjetje STRUMIŠKI SLIV, ki se ukvarja predvsem z iz-gradnjo in vzdrževanjem namakalnih sistemov na področju občine.

Strumica ima tudi več trgovskih in gostinskih podjetij. Na področju prometa in zvez je pomembno trans-portno podjetje TRANŠPED MA-KEDONIJA, ki zaposluje 200 delavcev.

Mreža osnovnih šol je v občini so-razmerno dobro razvita. Poleg 13 centralnih in 55 podružničnih osnovnih šol, ki jih obiskuje 12.500 učencev, delujejo v občini še gim-nazija z ekonomsko srednjo šolo, srednja kmetijska šola, ki ima okrog 500 dijakov in šola za učence v go-spodarstvu CVETAN DIMOV s prav tako okrog 500 učenci. V občini imajo tudi višjo kmetijsko šolo s 160 študenti.

V sestavi medicinskega centra de-luje tudi splošna bolnica in bolnica za TBC. Poleg tega pa še štirje zdrav-stveni domovi in 11 zdravstvenih postaj.

V Strumici posvečajo precejšnjo pozornost razvoju kulture. Zato v tej občini deluje precej amaterskih kulturno-umetniških društev poleg poklicnih institucij, kot so narodno gledališče, knjižnica, zgodovinski arhiv, pokrajinski muzej in druge.

Na področju Strumice je bilo pred drugo svetovno vojno zelo raz-vito delavsko in sindikalno gibanje. Med narodnoosvobodilno borbo je bila Strumica z okoliškimi vasi pod bolgarsko okupacijo. Cepprav za-tirano in zaničevano se je ljudstvo teh krajev hrabro borilo med na-

rodnoosvobodilno borbo in dalo mnogo žrtev za svojo prihodnost.

Ljudje, ki danes obiščejo te kraje neredko pripovedujejo o velikem go-stoljubju tega ljudstva. Prebivalci Strumice in drugih krajev so vedno pripravljeni z vsem kar imajo, spre-jeti in počastiti svoje goste.

Travnik - SR Bosna in Hercegovina

Mestece Travnik leži ob reki Lašvi in ob cesti, ki spaja centralno Bosno s severozapadnimi kraji oziroma s Primorjem. Izreden prometni značaj doline Lašve, po kateri teče tudi že-lezniška in cestna zveza, daje Travniku prometni značaj pomembno mesto v tem prostoru. Ti naravni pogoji so bili podlaga za nastajanje Travnika že pred 500 leti; sedanjí družbenoekonomski razlogi pa so narekovali oblikovanje novih mest-nih centrov Viteza in Novega Travnika.

Občina Travnik zavzema 563 kva-dratnih kilometrov, na kateri po zadnjem štetju živi 56 tisoč prebi-valcev, od tega v samem mestu 13 tisoč. Občina Travnik spada v vrsto večjih občin v SR Bosni in Hercegovini.

V družbenem sektorju je zapo-slenih približno 10 tisoč občanov, od tega v industriji 4.200. Od skup-nega števila prebivalcev jih približno četrtina živi v mestu Travniku, ki je gospodarski, kulturni in prosvetni center ne samo te občine, pač pa tudi širšega območja, ki zajema po-rečje reke Lašve in gornjega Vrbasa. Mesto leži na 509 m nadmorske vi-sine, nad mestom pa se dviga pla-nina Vlašić z najvišjim vrhom Palje-nik 1943 m. Celotno področje je planinsko in gorato. Medtem ko so ob porečju rek Lašve in Bile plodna polja in travniki, so v višjih legah številni pašniki. Tu se pase živina, ki daje mleko za znani travniški sir. Vsa dolina je izredno bogata z ru-lami, čeprav celotno področje geo-loško še ni povsem raziskano. Od leta 1948 deluje rudnik črnega pre-moga, ki daje letno 90 tisoč ton črnega zlata, medtem ko so skupne rezerve ocenjene na okoli 78 mi-lionov ton.

Občina Travnik je bila pred vojno izključno agrarno področje, danes pa že prerašča v pomemben indu-strijski center Bosne in Hercegovine. Samo nekaj podatkov: lani je znašala vrednost proizvodnje 670 mi-lionov novih dinarjev, narodni do-hodek pa 174 milijonov dinarjev; na prebivalca je torej lani odpadlo 3.164 novih dinarjev narodnega do-hodka. Poprečni osebni dohodek v občini pa je lani znašal 966 dinarjev.

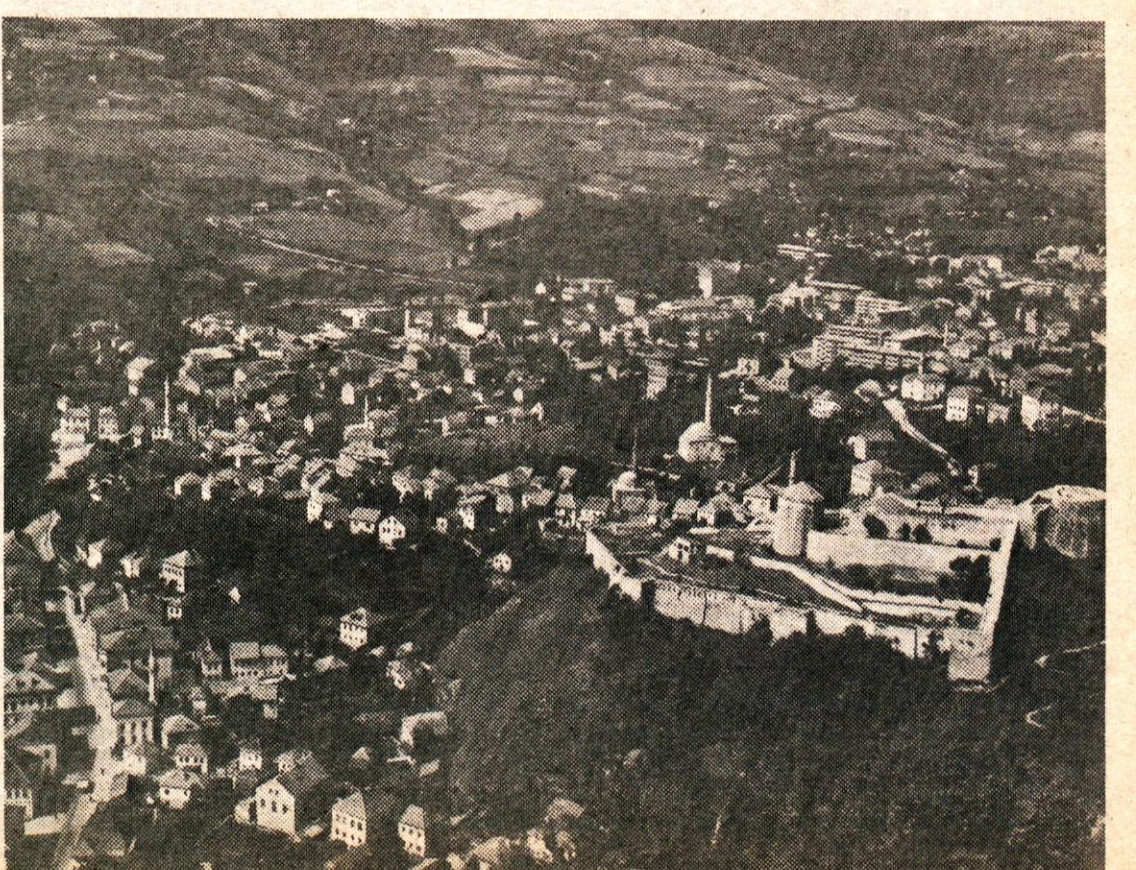
Posebno skrb posvečajo tudi gradnji stanovanj. Letno izdajajo v te namene okoli 8 milijonov di-narjev. V zadnjih letih so letno zgra-dili 270 stanovanj. Cepprav znaša proračunska potrošnja 375 dinarjev na prebivalca, vendar ta sredstva niso dovolj velika za pokritje vseh številnih potreb, tako v mestu kot v vasi.

Na področju gospodarstva je naj-večji KOMBINAT ZA PROIZ-VODNJO KONFEKCIJE, PERILA IN OBUVE BORAC. Svoje obrate ima v Zenici, Prijedoru, Bugojnu, v Banovičih in v Gornjem Vakufu. V vseh teh tovarnah je zaposlenih 4.500 delavcev. Kombinac ima tudi svojo lastno trgovsko mrežo s 140 prodajalnami in petimi blagovnimi hišami na področju vse Jugoslavije.

Drugo največje podjetje je LES-NO-INDUSTRIJSKO PODJETJE ŠEBEŠIČ, ki zaposluje 1.600 de-lavcev. Pomembna je tudi TO-

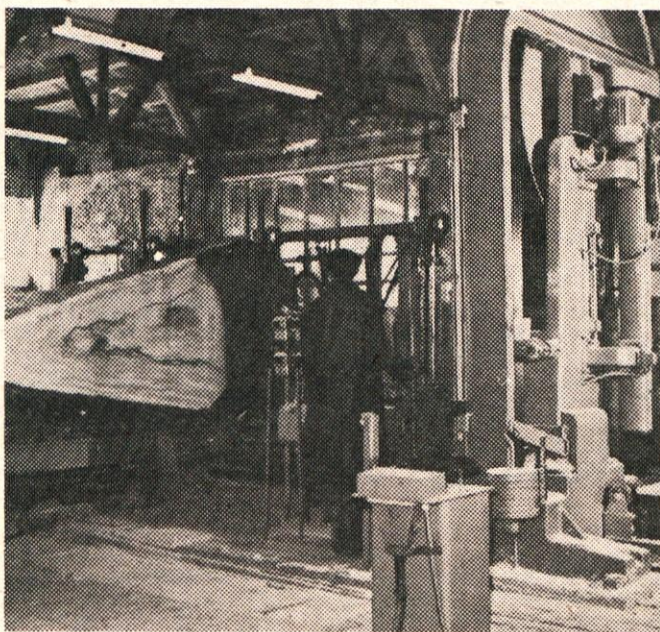
raku srečujemo številne kulturne spomenike in druge atraktivne ob-jekte, ki si jih radi ogledajo tako do-mači kot tuji turisti. Poseben pro-gram za razvoj turizma, ki ga je leta 1967 sprejela občinska skupščina, predvideva, da bodo celotni stari del

Travnika rekonstruirali v starem stilu in ga takega vključili v sodobno turistično dejavnost. V tem mestu je bil rojen tudi jugoslovanski nobe-lovec, pisatelj Ivo Andrić, ki je v svojem literarnem opusu opisal mestne znamenitosti (Travniška kro-nika). Velja omeniti številne dža-mije, stari grad iz XV. stoletja, šte-vilne zgradbe pseudomavrske arhi-tekture, izkopanine in drugo. Obči-na Travnik ima torej vse možnosti, da se razvije v pomembno turistično središče Bosne in Hercegovine.

KOMBINAT »BORAC« TRAVNIK

Konfekcija, perilo, usnje, obutev in varnostna oprema

- velika izbira modne konfekcije in obutve
- zaščitne obleke in obutev
- sedem blagovnih hiš in 40 prodajal po vsej državi
- letos 5000 zaposlenih in 500 milijonov N-dinarjev celotnega dohodka

ŠIP »ŠEBEŠIČ« TRAVNIK

GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA

2400 delavcev proizvaja v obratih:

- gozdni obrat v Travniku, Turbetu, Vitezu in drevesnica v Busovači
- lesnoindustrijski obrat v Novi Bili (žaga, furnirnica, mizarna, parketarna)
- impregnacijski obrat in žaga v Vitezu
- obrat za gradnjo gozdnih cest v Travniku

V gradnji je tovarna za izdelavo bukovega masivnega pohištva

ZRENJANIN - AP VOJVODINA

Zrenjanin je največja občina v pokrajini Vojvodini in ena največjih v republiki Srbiji. Obsega površino 1311 kv. kilometrov. Mesto Zrenjanin je središče občine z razvito industrijo in številnimi ustanovami družbenih služb. Zrenjanin je postal pomemben gospodarski, kulturni in zdravstveni center srednjega Banata. Območje občine je omejeno z rekami Tiso, Donavo, Tamišem in kanalom Donava-Tisa-Donava, medtem ko sredi občine in skozi mesto Zrenjanin teče reka Begej. Vsa naseljena mesta se nahajajo ob rekah.

Mesto Zrenjanin je enako oddaljeno od Beograda in Novega Sada, okrog 70 km, in je z njima dobro povezana z asfaltnimi cestami in železniško progo. Mesto je pomembno križišče cest in železniških prog.

Zrenjanin je po velikosti največja sodelujoča občina v Karavani delavske solidarnosti. V občini živi po zadnjih podatkih 129.846 prebivalcev. V gospodarskih organizacijah in družbenih službah pa je zaposlenih 37.000 delavcev. Po številu prebivalcev in zaposlenih občanov je Zrenjanin na tretjem mestu v Vojvodini za Novim Sadom in Subotico. V samem mestu Zrenjanin živi 71.422 prebivalcev.

Prebivalstvo zrenjaninske občine je večnacionalno. Srbov je okoli 70 %, Madžarov 19 %, ostali pa so Romuni, Slovaki in ostalih narodnosti. Ustrezno ter strukturi so sestavljeni tudi samoupravni organi in delovnih organizacijah in v občini

ter vodstva družbenopolitičnih organizacij.

Gospodarstvo občine je izredno razvito, saj je od 37.000 delavcev zaposlenih v industriji 13.000, v kmetijstvu 5000 itd. Glavne dejavnosti so industrija in kmetijstvo. Na področju industrije je največ podjetij prehranske stroke. Industrija ima v celoti predelovalni značaj, poleg prehranske so najbolj razvite še kovinsko predelovalna in tekstilna industrija. V občini proizvajajo 1/8 jugoslovanske proizvodnje sladkorja in 1/3 proizvodnje jedilnega olja. Največja TOVARNA ZA PROIZVODNJO ŠKROBA v državi in ena največjih izvoznih KLAVNIC se nahaja v Zrenjaninu. Imajo tudi moderno tovarno za proizvodnjo zdravil, ki je v sestavi IPK Servo Mihali.

Gospodarstvo zrenjaninske občine je v precejšnji meri usmerjeno na izvoz, saj izvažajo za šestkrat večjo vrednost kot uvozijo.

Vse vodilne delovne organizacije na področju gospodarstva so sedaj rekonstruirane in modernizirane. Zaradi tega se vse bolj uveljavljajo na jugoslovanskem in tujem tržišču.

V zadnjem času so na področju občine odkrili in delno že izkoriščajo znatna nahajališča nafte in zemeljskega plina.

Tudi kmetijstvo je pomemben del gospodarske dejavnosti. Z njim se ukvarja in od njega živi najmanj dve petini prebivalcev. Občina ima 90.000 ha obdelovalne zemlje, od

tega je tretjina v družbenem sektorju, ostalo pa obdelujejo zasebni kmetje. Visoka rodovitnost obdelovalne zemlje, uporaba strojev ter sodobne tehnologije zagotavljajo visoko produktivno kmetijsko proizvodnjo. Trenutno pripravljajo združenje družbenih obratov v kmetijstvu z enim največjih industrijskih kmetijskih kombinatov v državi z IPK SERVO MIHALJ, ki ima svojo tovarno olja tudi v Domžalah. V občini imajo tudi največji ribnik za sladkovodne ribe v državi. RIBIŠKO GOSPODARSTVO EČKA je znano tako v državi kot v vsej Evropi.

Gosta mreža rečnih tokov, številne depresije na zemljiščih, pogosti prodori podzemne vode in občasne poplave dajejo posebno mesto vodno-gospodarski dejavnosti. Prekop Donava-Tisa-Donava, ki bo zgrajen v naslednjih petih letih bo v precejšnji meri reguliral vodni režim na področju občine in tako doprinesel k večji in stabilnejši kmetijski proizvodnji.

Gospodarska struktura občine in število zaposlenih omogočajo, da je narodni dohodek na prebivalca lani znašal 700 ameriških dolarjev.

V občini Zrenjanin imajo 31 osnovnih šol, ki jih obiskuje 15.743 učencev, 12 šol II. stopnje z 8145 učenci in dve višji šoli z 1534 študenti. V mestu delujejo gledališča Toša Jovanović, amatersko Madžarsko gledališče Madač, lutkovno gledališče, zgodovinski arhiv, muzej,

mestna knjižnica in druge. Kulturni domovi in knjižnice obstajajo v vseh večjih naseljih občine.

V Zrenjaninu posvečajo veliko skrb tudi razvoju telesne kulture in športa. To mesto je dalo številne znane športnike, ki so doprinesli k uveljavitvi jugoslovanskega vrhunskega športa v inozemstvu.

Zrenjanin ima bogato zgodovinsko preteklost. Pod imenom Bečkerek se prvič omenja že leta 1326, nato je prehajal iz rok v roke. Na oblasti so se menjali Madžari, Srbi, Turki in Avstrijci. Obdobjem razvoja so sledila obdobja številnih nesreč, ko so zgrajeno razdirale in življenje uničevale poplave, suše, požari, epidemije in vojne. Mesto so vedno znova obnavljali in ga raz-

vijali. Njegove najsvetlejši strani zgodovini so zapisane v času borbe proti fašizmu. Zrenjanin je mesto, ki nosi ime narodnega heroja Zarka Zrenjanina. Z velikimi črkami pa so v njegovi zgodovini zapisana tudi imena Serva Mihajla, Stevice Jovanovića, Sonje Marinković, Koče Kolarova, Svetozara Markovića in mnogih drugih.

IZ KAMNIŠKE ZGODOVINE

Nastanek Kamnika je zavrt v temo. Kakor za Kranj, tudi za Kamnik ne vemo, kdaj je postal mesto. Vendar pa nam nekateri podatki kažejo, da je bil kraj ob izlivu Nevljice v Bistrico že proti koncu 12. stoletja trg. Trgovci, ki so vozili blago skozi mesto, so morali plačevati mitnino. Seveda je moral vsakdo, ki je hotel priti skozi Tuhinjsko dolino, iti skozi Kamnik.

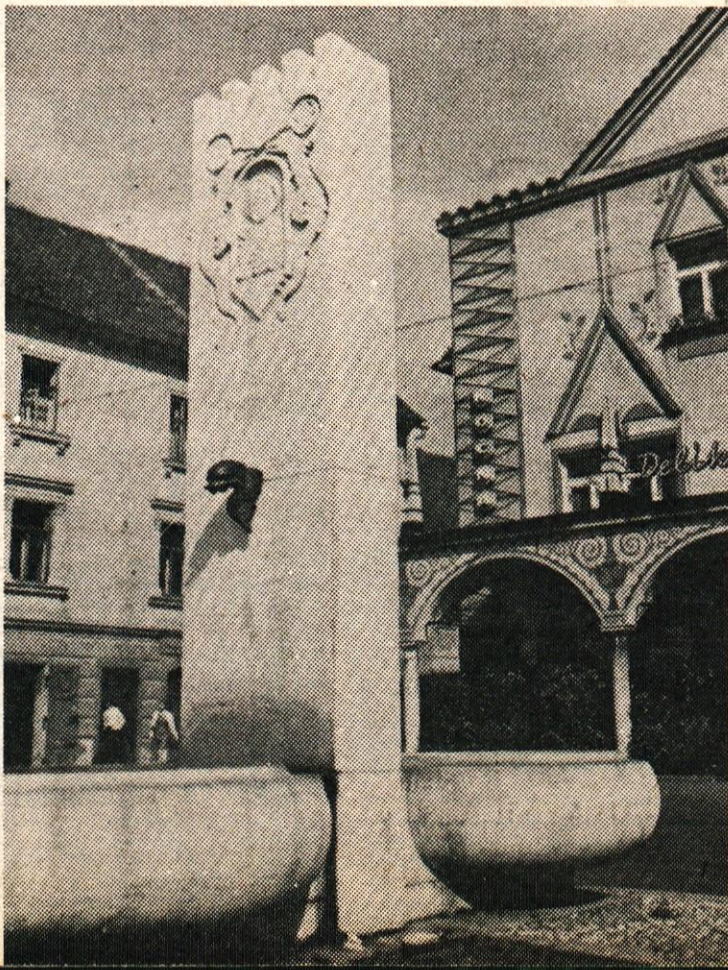
Verjetno je po tej že v rimskih časih vodila stranska cesta kot vzporednica cesti skozi Črni Graben in Trojane. Tudi rimski spomeniki v Kamniku, rimski mozaik v Tuhinju in najdba rimskega kipca v Sidolu potrjujejo to domnevo. Po starih rimskih cestah so potem drvele tolpe divjih Hunov, Avarov in Ogrov plenit mesta v gornji Italiji. Takrat so bili naši predniki že naseljeni v teh krajih. Njihova prva naselbina je bila na Malem gradu. V prvi polovici 10. stoletja so ogrski konjeniki zadnjič napadli Italijo. Verjetno so že takrat fevdalni gospodarji zavarovali pred neljubimi divjimi konjeniki s tem, da so na visoki kamniti skali nad dolino zgradili grad, ki so ga imenovali Kamnik, ker je pač stal na kamnu. Ko so minile nevarnosti vpadov, so se naselili v vzhodno visoke gore trgovci in obrtniki, kraj pa je ohranil isto ime kot grad. Tako je nastal Kamnik.

Vemo, da so bili prvi lastniki mesta grofje Weimar-Orlamunde. Ker je bila pot na visoki grad nad mestom strma in utrudljiva so si na skali sredi mesta, kjer je bil prvotno zavarovan grad, napravili udobnejše bivališče - Mali grad. Zadnji grof iz te rodbine je kot istrski mejni grof umrl leta 1151, njegova hčerka Zofija pa je bila poročena z Bertoldom II. iz močvirne Andeške rodovine, ki je prišla v naše kraje iz Bavarske. Tako je Kamnik kot nevestina dala prišel v posest Andeških grofov. Najimenitnejši Andeški grof je bil Bertold IV., ki je od cesarja Friderika leta 1180 dobil naslov vojvode Dalmacije in Hrvaške ali vojvoda Meranije (to je morskih dežel). Udeležil se je tretje križarske vojne in je zaročil svojo hčer s Toljenom sinom Miroslava, brata velikega župana Srbije, da bi tako razširil svoj vpliv.

Določil je Kamnik za sedež svojih posestev na Kranjskem in tako je takrat veljal Kamnik za najimenitnejše in prvo glavno mesto Kranjske. Bertold je tudi prvi koval lasten denar v Kamniku. Ko je leta 1204 umrl, je postal njegov naslednik sin Henrik IV. Ta se je oženil z Zofijo, edino hčerko grofa Alberta Višnjegorskega in je po njegovi smrti dobil obširna posestva na Dolenjskem. Henrik IV. in njegov Bertold, oglejski patriarh, lastnik druge velike andeške posesti v Slovenji Gradcu na Štajerskem, sta povezala Oglej s Slovenjo Gradcem z dobro cesto skozi Kamnik in Tuhinjsko dolino. Ta cesta je bila njkrajša zveza med Oglejem in Štajersko. Da bi imeli potniki, ki so takrat potovali večinoma peš ali na konjih, večjo udobnost in varnost, je Henrik v Tuhinjski dolini ustanovil hospital ali gostinjec (gostišče), kjer so se potniki ustajali, nahranili konje in prenočevali. Iz imena hospital je nastal današnji Spitalič. Tudi v Kamniku je pri cerkvi ustanovil prav tak hospital, cerkev pa je povzdignil v glavno farno cerkev. Za časa Henrika je tudi Kamnik postal mesto. To sklepamo iz listine, ki jo je izdal leta 1229 Henrikov brat Oton. Henrik je namreč leta 1228 umrl, brat Oton pa je potrdil hospital v Tuhinjski dolini vse pravice, ki jih je dal Henrik. Za vinograde, ki so bili takrat na Zalah, pa pravi, da so last kamniških meščanov. Torej je moral biti Kamnik že mesto okrog leta 1220.

Oton je dal Kamnik v last svoji hčerki Neži, ki se je poročila s Friderikom Babenberžanom. Tako je Kamnik spet kot nevestina dala prišel v roke

Babenberžanov. Po Friderikovi smrti leta 1246 pa se je Neža poročila s koroškim vojvodom Ulrikom Spanheimom. Tudi ta je leta 1269 umrl brez otrok, njegovo posest pa je na podlagi dedne pogodbe in sorodstvenih vezi

zahteval zase češki kralj Otakar II. Ta je s svojo vojsko prišel na Kranjsko se je leta 1271 tudi mudil v Kamniku. V neki listini, ki jo je izdal Otakar najdemo prvič napisan slovenski naziv »Kamnik«. Takrat so bile vse slovenske dežele od Krkonosov do Jadranskega morja združene pod enim vladarjem. Toda le za kratek čas. Cesar Rudolf Habsburški je zahteval vse babenberške in španhajmovske pokrajine zase. V bitki je premagal češkega kralja in Kamnik je prišel v Habsburške roke. Oblast Habsburžanov so v 14. in 15. stoletju ogrožali samo Celjski grofje.

Kamnik je proti koncu srednjega veka krepil svoj gospodarski in politični ugled. V deželnem zboru je imel razen meščanov Ljubljane edini Kamnik svoje predstavnike. V mestu so zgradile svoje hiše in dvorce najimenitnejše plemiške družine na Kranjskem: Turjačani, Predjamski, Turni, Lambergi, Honowarti in drugi. Meščani so si pridobili pravico, da smejo voliti sodnika, ki je vodil mestno upravo. Mestni zbor je imel notranji svet 12 članov, zunanji svet desetih članov. Imeli so posebne pravice do sejmov, dobili so najem vse dohodke, mestne davke, mitnine in prevoznine po cestah in mostovih ter skozi mesto.

Da bi zaščitili obrt v mestu, so dosegli, da je 10 km okrog mesta smel biti samo po en obrtnik od vsake obrti. Zgodaj je imel Kamnik tudi svojo šolo na vsak način še pred letom 1391, ko je zabeležen prvi podatek. Tu strelišče je imelo mesto že v srednjem mestu in svoje kopališče, ker je bilo tiste čase velika redkost. Tudi je veljal Kamnik kot zdravo letoviško mesto. Kadar je grozila Ljubljani epidemija kuge kolere so preselili sodišče, upravo iz Ljubljane v Kamnik, ob Nevljici pa je bila bolnišnica za okužene.

Malo spomenikov je ostalo iz srednjega veka v Kamniku. Najimenitnejši pač portal pri kapeli na Malem gradu iz 12. stoletja v čistem romanskem slogu. Ko se je ob potresu leta 1511 podrl grad, je ostala samo kapela. Turkiški nevarnosti so zgradili leta 1451 okoli mesta močno obzidje s štirimi vrati in obrabnemi stolpi. Tako je mesto lahko kljubovalo turškim napadom. Turki so leta 1491 do tal porušili mekinjski samostan, Kamnika pa ni mogli zavzeti. Takrat so šolo, spital in faro preselili v frančiškanski samostan. V začetku novega veka pa je Kamnik dosegel svoje največje gospodarsko blagostanje.

Medtem ko so kmetje tlačani fevdalnim gospodarjem, so meščani uživali svoje pravice in trgovali s Primorsko in Furlanijo. V 14. stoletju so reformirali celijski boji precej prizadeli mesto, v naslednjem stoletju pa sta trgovina in promet s sosednjimi pokrajinami začela nazadovati. Najbolj je prizadelo mesto preusmeritev prometa na cesto skozi Črni Graben in Trojane. Obrt fužinarstvo sta propadla in v 18. stoletju je bil Kamnik že ubožno mesto.

V Kamniku so se rodili pomebni slovenski kulturni in javni delavci, pesniki in pisatelji, slikarji, politiki in revolucionarji. Pravi napredek pa prinesla mesto osvoboditev izpod nacistične okupacije, kateri se je Kamnik uprl prvi med slovenskimi kraji. V 25 letih je bolj napredoval kot v zadnjih 200 letih.

Med narodnoosvobodilno borbo je Kamnik žrtvoval preko 600 svojih prebivalcev. V spomin na 27. julij 1941, ko so krenili v osvobodilni boj proti borci na Kamniškem in ko sta padla prva dva partizana v Sloveniji, praznik občine Kamnik vsako leto prvi občan.

Kamnik: gospodarstvo, prosveta, kultura

Gospodarstvo v občini Kamnik se v zadnjih letih naglo razvija. Celotni dohodek se je v zadnjih petih letih (od 1966-1970) podvojil. Lani je kamniško gospodarstvo ustvarilo za 813 milijonov novih dinarjev izdelkov. Skoraj tri četrtine tega dohodka je prigrisodarila industrija, obrt 11 odstotkov, trgovina in gostinstvo pa okrog 10 odstotkov.

Ti rezultati so posledica predvsem vsako leto večjega vlaganja delovnih kolektivov v gradnjo novih objektov in modernizacijo proizvodnih procesov. Samo leta 1969 so kamniška podjetja investirala 46 milijonov novih dinarjev.

S povečano produktivnostjo se je povečal tudi narodni dohodek, ki je lani dosegel višino 255 milijonov novih dinarjev. Na enega prebivalca občine je lani prišlo 11.565 din narodnega dohodka. Kot kažejo sedanja gibanja, bo kamniška občina, kljub spremembi tečaja, kmalu dosegla 1000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca.

Zadnja leta se stalno povečuje tudi število zaposlenih delavcev kot posledica odpiranja novih delovnih mest.

Letos je v občini Kamnik zaposlenih 8300 občanov, od tega 7700 v gospodarstvu (industrija 5900).

Poprečni mesečni osebni dohodki vseh zaposlenih občanov so v prvih treh mesecih letos znašali 1376 dinarjev.

Največja gospodarska organizacija v občini je INDUSTRIJA POHIŠTVA STOL V KAMNIKU, ki zaposluje 1333 delavcev. Stol je vodilno podjetje v

podjetju je v teku razširitev konfekcijskega oddelka in gradnja obratov za proizvodnjo novih izdelkov. V podjetju dela 420 ljudi. Letos bodo izvozili za 2,2 milijona dolarjev svojih izdelkov.

RUDNIK KAOLINA CRNA je eden redkih kaolinskih rudnikov v Jugoslaviji. 324 članov kolektiva proizvaja kaolin in kalcit (pesek), ki sta pomembni surovini za papirno, kemično in gumarsko industrijo.

ZIVILSKA INDUSTRIJA predeluje in konzervira vse vrste povrtnin, zlasti kumarice, paprike itd. Proizvaja gorčico in sadne sokove. V podjetju je zaposlenih 130 delavcev.

MONTAŽNO PODJETJE ALPREM se je iz obrtne delavnice razvilo v moderno podjetje za proizvodnjo in montažo aluminijastih oken, vrat, trgovske in gostinske opreme, kioskov itd. Kolektiv, ki šteje okrog 200 članov, opravlja montažna dela po vsej državi.

MENINA, PODJETJE ZA IZDELAVO POGREBNE OPREME zaposluje 150 delavcev in izdeluje krste in ostalo pogrebno opremo. Iz majhne delavnice je nastalo sodobno opremljeno industrijsko podjetje.

GRADBENO PODJETJE GRADITELJ ima zaposlenih 250 ljudi, gradi pa poslovne in stanovanjske zgradbe v občini in izven nje.

Med obrtnimi podjetji je največje ZARJA, podjetje za izdelavo vodo- vodnih in električnih instalacij. Zaposlenih je 100 delavcev.

SLOGA MOSTE, mizarско podjetje izdeluje notranjo opremo in strešne konstrukcije. Tudi LONČARSKA ZADRUGA KOMENDA je poznana daleč naokoli po svojih kvalitetnih lončarskih izdelkih.

V občini so še USLUGA, podjetje, ki opravlja krojaške, tapetniške in čevljarске storitve; pekarna in slaščičarna VESNA, mesarsko podjetje MESO in mizarška delavnica MOTNIK.

V Kamniku deluje tudi ZAVOD ZA GOJITEV DIVJADI KOZOROG, ki gospodari z divjadjo po vsej Gorenjski.

Poleg številnih prodajalnih zunanjih trgovskih podjetij je v občini tudi TRGOVSKO PODJETJE KOČNA, ki zaposluje 230 ljudi in ima svoje poslovalnice po vsej občini. V zadnjem času je podjetje odprlo nove samopostrežne lokale v Šmarci in v Mostah. V gradnji pa je tudi novo skladišče blaga v Kamniku.

HOTEL „PLANINKA“ ima poleg hotelskega objekta z 41 ležišči še restavracijo, kavarno Veronika in gostišče pri Marjanci. V kolektivu Planinke je 30 ljudi.

Občina Kamnik ima dobre pogoje za razvoj turizma. Z izgradnjo žičnice na Veliko planino (1600 m) in Hotela na Šimnovcu ter počitniškega naselja na Veliki planini (prek 50 počitniških hišic) se na tem področju odpirajo nove perspektive.

ARBORETUM V VOLČJEM POTOKU, naravni park z redkimi primerki cveta in eksotičnih dreves z vsega sveta, je najbolj obiskana kulturna ustanova v Sloveniji. Arboretum spada namreč k Biotehniški fakulteti ljubljanske univerze.

Poleg štirih centralnih OSNOVNIH ŠOL in 13 podružničnih šol, ki jih obiskuje okrog 3000 učencev, delujeta v Kamniku tudi GIMNAZIJA z okrog 220 dijakov in glasbena šola. V okviru DELAVSKE UNIVERZE pa sta organizirana tudi oddelki tehnične srednje šole, ekonomska šola itd.

V MUZEJU na gradu Zaprce si lahko ogledamo oddelke NOB, ki nas seznani z zgodovino narodnoosvobodilnega gibanja na Kamniškem. Ogleda je vredna tudi stalna razstava upognjenega pohištva.

Poleg LJUDSKE KNJIŽNICE je v Kamniku še stara SAMOSTANSKA KNJIŽNICA z okrog 12.000 starimi knjigami, med njimi so nekatere prave redkosti. Podobna knjižnica je tudi v Komendi (Peter Pavel Glavar).

Med dvanajstimi kulturno-prosvetnimi društvi je v zadnjem času najbolj aktivno Prvo slovensko pevsko društvo LIRA, ki bo prihodnje leto praznovalo 90-letnico ustanovitve. Ta pevski zbor dosega lepe uspehe tudi zunaj naših meja. Lani je bil zbor na koncertni turneji po Zahodni Nemčiji in Švici, letos pa po Poljski.

V občini deluje več ŠPORTNIH DRUŠTEV IN KLUBOV, ki so združeni v okviru občinske zveze za telesno kulturo.

Smučanje, plavanje, nogomet, odbojka, rokomet, košarka, tenis in streljanje so športi, s katerimi se ukvarja največ mladine.

KAMNIŠKO PLANINSKO DRUŠTVO je najstarejše v Sloveniji. Obstaja že 78 let in vključuje prek 1000 članov, predvsem mladine. Društvo oskrbuje tudi planinski postojanki na Kamniškem in Kokrškem sedlu.

KOMBINAT »SERVO MIHALJ«

ZRENJANIN

proizvaja:

- jedilno olje »Diamant«
- jedilno olje »Evit«
- margarino »Diamant«
- margarino »Evit«
- sir in maslo »Biser«
- sladkor
- škrob
- živinsko krmo in
- kmetijske pridelke

KAKOVOSTNO BANATSKO MOKO

proizvaja

»ŽITOPRODUKT« Zrenjanin

V OBRATU TEKSTILNE TOVARNE „SVILANIT“

proizvodnji pisarniškega pohištva v državi. Letos je začela obratovati nova tovarna pisarniškega pohištva. Podjetje bo letos izvozilo za 1,7 milijona dolarjev svojih izdelkov.

PODJETJE KAMNIK izdeluje rudarska razstreliva, livarske pripomočke in plastične izdelke. Zaposlenih je 880 delavcev.

TOVARNA KOVINSKIH IZDELKOV IN LIVARNA TITAN je najstarejše podjetje te vrste v Jugoslaviji. Specializirano je za proizvodnjo ključavnic in spojnega materiala za vodovodne instalacije (fitinge). V Titanu dela 1300 delavcev. Leta 1911 je v tej tovarni delal tudi Josip Broz-Tito.

TEKSTILNA TOVARNA „SVILANIT“ je znana po svojem kvalitetnem froitirju in kravatah. Kolektiv šteje 600 članov. Letos bodo izvozili za 635.000 dolarjev svojih izdelkov.

INDUSTRIJSKI KOMBINAT „SVIT“ proizvaja keramične proizvode, zlasti elektrokeramiko in izolirni material, vrsto kemičnih izdelkov, kot so polirne paste, čistilna sredstva, lepila itd.

Letos pa je odprl nov oblat za prodajo in servis avtomobilov TOYOTA. V Svitu je zaposlenih 720 delavcev.

TOVARNA USNJA predeluje svinjske kože. Zelo znan je boks za čevlje in usnjeno galanterijo; prav tako mehki velur za usnjene suknjice in plašče. V

PO POTI KARAVANE

STRUMICA 1968: PRISRČEN SPREJEM V MESTU POD BELASICO

KDOR ŽELI POSTATI SODELAVEC kolektiva TOVARNE USNJA KAMNIK in se želi priučiti izdelovanja izdelkov iz plastičnih mas, naj se oglasi v Tovarni usnja Kamnik v org. kadrovskem sektorju, kjer bo dobil vse informacije o podjetju, bodočem delu in nagrajevanju.

Podjetje potrebuje 30 DELAVCEV, predvsem moških.

Sprejememo tudi DVA VAJENCA ZA STROJNA KLJUČAVNIČARJA in ENEGA FINOMEHANIKA.

GORNJI MILANOVAC 1969: OBISK V OBRATU KMETIJSKO INDUSTRIJSKEGA KOMBINATA PIK TAKOVO

PEČ 1970: UDELEŽENCI KARAVANE MED ČLANI FOLKLORNEGA ANSAMBLA RUGOVO PO USPELEM NASTOPU

Delovni kolektivi pozdravljajo vse udeležence karavane

TOVARNA KOVINSKIH IZDELKOV
IN LIVARNA KAMNIK

proizvaja:

- fitinge črne in pocinkane
- ključavnice navadne in cilindrične
- obešanke navadne in cilindrične
- motorne mesoreznice in drobilke za orehe
- ulitke iz temprane litine za avtomobilsko, strojno in elektro industrijo.

Cenjenim potrošnikom priporočamo svoje izdelke.

INDUSTRIJSKI KOMBINAT SVIT KAMNIK

priporoča svoje izdelke:

- elektroinstalacijski material — varovalni elementi in izdelki iz steatita za potrebe industrije
- dekorativna keramika
- elektroizolacijski material — beugier cevi, oljno platno, oljni papir, trakovi
- vse vrste polirnih in brusilnih past za kovinsko in lesno industrijo, razna čistilna sredstva za gospodinjstvo
- vse vrste modnih gumbov
- PVO vodovodne in bergman cevi
- vse vrste plastične embalaže za kemijsko in farmaceutsko industrijo
- razni poliester profili in cevi ter elementi po želji kupca

Podjetje »KAMNIK« v Kamniku

nudi naročnikom in kupcem:

- amonitna praškasta razstreliva, vžigalno vrvico, rudarski in lovski smodnik, razna druga vžigalna sredstva, izdelke za ognjemete, pirotehnično galanterijo in lovske patrone

TEKSTILNA TOVARNA »SVILANIT« KAMNIK

vam nudi:

- brisače za dom, plažo in potovanje iz UNI, VELUR in TWIN FROTIRJA
- konfekcijske izdelke iz frotirja
- moške kravate iz sintetike, izdelane po evropski modi

Se priporočamo!

Splošno gradbeno podjetje GRADITELJ Kamnik

opravlja vsa gradbena dela vseh vrst:

visoke in nizke gradnje, industrijske gradnje, gradnje stanovanjskih objektov in stanovanj za trg.

INDUSTRIJA POHIŠTVA

STOL Kamnik

priporoča svoje izdelke

Izdelujemo razne vrste kompletne pisarniške opreme za sodobno pisarniško poslovanje, vse vrste kvalitetnega sedežnega pohištva, klubskih, restavracijskih, jedilnih garnitur in kino foteljev

Proizvodne posebnosti

TOVARNE USNJA KAMNIK

so:

- velur za obutev in oblačila
- galanterijsko usnje

V vsak dom kvalitetni in sodobni izdelki tovarne

»INDUPLATI« JARŠE

»METALKA« LJUBLJANA, Dalmatinova 2

Prodaja, uvaža in izvaža

izdelke metalurgije in kovinske industrije, izdelke elektro industrije, izdelke iz gume in umetnih snovi, gradbeni material, rudnine
Specializirane prodajalne na drobno v Ljubljani, Domžalah, Kamniku, Mariboru, Metliki, Ptuj, Bečeju, Prištini in Titogradu

Gostinsko podjetje IZ KAMNIKA PLANINKA

Cenjenim gostom se priporoča!

Zavod za gojitev divjadi »KOZOROG« KAMNIK

vabi na lov pod Kamniške planine

Gostilna
»Pri planinskem orlu«
vam nudi domače specialitete in pristna vina
Ustavite se, ne bo vam žal!

Obrtno podjetje USLUGA KAMNIK

nudi usluge v svojih delavnicah:
izdeluje vse vrste strojev in strojnih naprav za pekarsko in mlinsko industrijo, ter za vso ostalo industrijo

MLINOSTROJ TOVARNA MLINSKIH STROJEV DOMŽALE

izdeluje vse vrste strojev in strojnih naprav za pekarsko in mlinsko industrijo, ter za vso ostalo industrijo

KOMUNALNO PODJETJE KAMNIK

priporoča svoje usluge

PAPIRNICI KOLIČEVO pošta Domžale

Izdelujemo raznovrstne papirje, navadne in specialne lepenke, več vrst sestavljenih kartonov, zlasti s premazom oplemenitenih kartone za grafično embalažo

Cenjenim kupcem priporočamo nakup naših izdelkov

Trgovina s papirjem in grafičnimi potrebščinami na veliko

»PAPIROGRAFIKA« LJUBLJANA, Resljeva 30

»MENINA«

Tovarna pogrebne opreme
KAMNIK-ŠMARCA

se priporoča za naročila raznih mizarskih izdelkov

Industrijsko podjetje »ALPREM« KAMNIK, Usnjarska 9

- Opremljamo trgovine vseh namembnosti kot: blagovnice, samopostrežne trgovine, železnine, klasične trgovine, delikatese, drogerije, skladišča itd.
- Izdelujemo vse vrste stojal ter žično opremo
- Izdelujemo in montiramo aluminijaste fasadne elemente, notranje predelne stene, okna, vrata, kioske ter stavbno ključavničarstvo

VESNA pekarna in slaščičarna

priporoča svoje slaščičarske in pekarske proizvode

LJUBLJANSKA BANKA, PODRUŽNICA KAMNIK

Svoje devizne prihranke naložite na devizno hranilno knjižico pri Ljubljanski banki, podružnica Kamnik

Obrtno podjetje SLOGA MOSTE

se priporoča s svojimi kvalitetnimi mizarskimi, tesarskimi in ščetarskimi izdelki

TEKSTILNI INSTITUT MARIBOR

eksperimentalni oddelek Kamnik
se priporoča s svojimi izdelki

Gozdno gospodarstvo Ljubljana

OBRAT KAMNIK
se priporoča

LONČARSKA ZADRUGA KOMENDA

Za ljubitelje rož — okrasni lonci, vaze in drugi lončarski izdelki

Trgovsko podjetje

»KOČNA« KAMNIK

priporoča obisk v svojih zelo dobro založenih
trgovinah

ZARJA Kamnik

priporoča usluge v svojih obratih:

- ELEKTRO, instalacije
- INSTALACIJE, vodovodne instalacije,
centralna kurjava, klimatske instalacije,
kovinske konstrukcije, kleparstvo
- PLESK, pleskarstvo, slikarstvo in steklarstvo

MESO KAMNIK

V naših poslovalnicah vam
postrežejo s kvalitetnim mesom
in raznimi mesnimi izdelki

ŽIVILSKA INDUSTRIJA KAMNIK

priporoča svoje kvalitetne proizvode

DELAVSKA UNIVERZA KAMNIK

Prireja v letu 1971/72 naslednje šolske
oblike in tečaje za odrasle:

- Osnovno šolo za odrasle
- Poklicno šolo elektro, kovinske in trgovske stroke
- Administrativno šolo
- Ekonomsko šolo
- Tečaje angleškega, nemškega, francoskega in itali-
janskega jezika
- Tečaj angleškega jezika za otroke
- Razne strokovne tečaje
- Predavanja in seminarje iz splošnega izobraževanja

Če želite biti oblečeni športno in elegantno,

nosite konfekcijo in pokrivala

tovarne klobukov, slamnikov in konfekcije

»UNIVERSALE« Domžale

Tovarna sanitetnega materiala Domžale

Telegram: TOSAMA — Telefon h. c. 72-511

Izdelujemo za prvo pomoč:

- Sanitetni material
- Sanitetne torbice in omarice
- Avtomobilske motorske apoteke
- Potovalne apoteke
- Priročne apoteke za CZ

NAPREDEK

Trgovsko podjetje Domžale

vam nudi v svojih modernih samopostrežnih pro-
dajalnah bogato izbiro vsakovrstnih prehram-
benih izdelkov, posebno pa vam priporočamo
kvalitetno sveže meso in mesne izdelke, izdelane
v lastni sodobni klavnici.
Vabimo vas na ogled naše moderne Veleblagov-
nice, kjer je na razpolago vsakovrstno blago.
Zagotavljamo vam solidno in hitro postrežbo.

Ste v zadregi ob nakupu darila najdražjim?

Največji jugoslovanski izdelovalec modne usnjene galanterije Vam svetuje. Izberite
najboljše, izberite

- usnjeni kovček
- potovalko
- aktovko, mapo
- torbico
- listnico, denarnico
- etui
- rokavice

izdelek

TOKO TOVARNA KOVČKOV IN USNJENIH IZDELKOV — DOMŽALE

Zeleni trikotnik vas ne bo razočaral!

TERMIT DOMŽALE

Ljubljanska št. 18

Eksploatacija, predelava in oplemenitenje
nekovin

Specializirano podjetje za proizvodnjo
livarskega pomožnega materiala

GOSTIŠČE JUVAN

Domžale

priporoča
svoje
gostinske
usluge

Kamniška kronika

JULIJ 1971

POROKE:

Bele Bojan iz Kamnika, avtoličar, star 22 let in Toman Lidija iz
Duplice, delavka, stara 18 let;
Farič Jožef iz Preserja, delavec, star 21 let in Korošec Alojzija iz
Loke, dijakinja, stara 18 let;
Grntal Janez iz Križa, delavec, star 31 let in Zelenik Genovefa iz
Križa, delavka, stara 29 let;
Jeglič Anton iz Kamnika, strojni ključavničar, star 25 let in Mo-
ličnik Jožefa iz Volčjega potoka, previjalka, stara 20 let;
Kerec Milan iz Kamnika, strojni ključavničar, star 20 let in Maček
Milena iz Kamnika, dijakinja, stara 18 let;
Kern Janez iz Klanca, elektromehanik, star 26 let in Vetrnik Ma-
rija iz Sp. Bitenj, delavka, stara 21 let;
Klemenc Peter iz Hriba, strojni ključavničar, star 27 let in Zalogar
Mihaela iz Gabrovnice, delavka, stara 24 let;
Kolar Anton iz Velikega Hriba, delavec, star 22 let in Petaci Vikto-
rija iz Velikega Hriba, delavka, stara 18 let;
Lagoja Franc iz Loke pri Mengšu, strojni ključavničar, star 22 let
in Burkeljca Majda iz Kamnika, trgovka, stara 20 let;
Letnar Milan iz Suhadol, avtoličar, star 22 let in Visenjak Marija iz
Vira, delavka, stara 19 let;
Omruzu Ladislav iz Stolovnika, elektrotehnik, star 27 let in Zo-
bavnik Rozalija iz Olševka, učiteljica, stara 22 let;
Palmieri Antonio Pietro, italijanski državljani, zidar, star 21 let in
Dornik Milena iz Zg. Jarš, trgovka, stara 20 let;
Prešeren Andrej iz Zduse, tesar, star 23 let in Podjed Silva iz Go-
diča, trg. pomočnica, stara 21 let;
Rudolf Alojzij iz Orehove vasi, stroj. ključavničar, star 30 let in
Avguštin Darinka iz Orehove vasi, gospodinja, stara 19 let;
Šitar Peter iz Mengša, lesni inženir, star 29 let in Kanc Marija iz
Mengša, študentka ekonomije, stara 21 let;
Torkar Roman iz Nevelj, kovinostругar, star 24 let in Verovšek
Ana iz Godiča, delavka, stara 21 let;
Udovč Peter iz Mekinj, kovinostругar, star 24 let in Romšak Marija
iz Kamniške Bistrice, galanterijski tehnik, stara 19 let;
Vidmar Francišek iz Kamnika, strojni tehnik, star 21 let in Kobav
Jelena iz Kamnika, trgovska pomočnica, stara 20 let;
Zamnik Ciril iz Suhadol, soboslikar, star 22 let in Hacin Ljudmila iz
Mlake, delavka, stara 20 let.

ROJSTVO:

Prelesnik Emi iz Bistričice

SMRTI:

Antonin Angela iz Gabrovnice, upokojenka, stara 64 let;
Baloh Marija iz Vrhpolja, tkalka, stara 54 let;
Hančič Andrej iz Mlake, preužitkar, star 79 let;
Matjan Vincenc iz Markovega, upokojenec, star 65 let;
Plahutnik Marijana iz Brezij, gospodinja, stara 77 let;
Plehel Janez iz Podboršta, invalidski upokojenec, star 75 let;
Pogačar Janez iz Klanca, osebni upokojenec, star 68 let;
Stele Janez iz Podboršta, kmet, star 70 let;
Šuštar Alojz iz Potoka, upokojenec, star 66 let.

PANORAMA KAMNIKA

Nova ZLATARNA v Kamniku, Kidričeva 20 (pri
Klobučarju), odprta 1. septembra 1971

- Izdelujem in popravljam vsa zlatarska
dela
- vse vrste poročnih in drugih prstanov,
obeskov, zapestnic, verižic in ostalih
zlatarskih predmetov

Priporoča se JOŽE ŠTERN, zlatar Kamnik

KOŠARKA

Prijateljska mednarodna tekma med KK Kamnik — VSV WEIT-
MANSDORF 83:73 (57:25)

ŽORGA GOST KAMNIKA

Kamnik, julija. Igrišče osnovne šole Toma Brejca, vreme de-
ževno, gledalcev 500. Tekma nočna, sodnik P. ZULE (Domžale) in
STRICKBERGER (Ljubljana)

KAMNIK: KIRN, ŽORGA 32, ZAGORC 1., OBLAK 2., MRAK
20, TROBENTAR 14, ZVER 11, CRNKOVIC 8.

VSV WEITMANSDORF: LAITNER 5, OREL 35, KRALL 6,
POTOČNIK 13, EDER, PIBER 1, RUMPOLD, KLOCKER 13.

V počastitev občinskega praznika 27. julija so se domači košar-
karji srečali z gosti iz Avstrije. Kamničani so bili ojačani z igralcem
Olimpije Žorgom. Bil je pretrd oreh za gostujoče igralce. Razigrali
so se šele proti koncu tekme in zmanjšali razliko 30 košev na 10
košev.

Najboljši strelec tekme OREL s 35 koši pravi, da je prehitel
ŽORGO, a bil je boljši v napadu in ne v obrambi.

Pri domačinih so dobro igrali še MRAK in ZVER. Pri gostih pa
OREL in POTOČNIK. Pri domačinih ni nastopil kapetan BEN-
KOVIČ, ker je bil bolan in je s klopi gledal tekmo.

B. G.

PODJETJE

»MESO«
KAMNIK

Delovna skupnost podjetja »Meso« Kamnik takoj
sprejme

- 1) 10 vajencev za splošne mesarje
- 2) 5 vajenk za prodajo mesa
- 3) 2 mesarja za delo v klavnici
- 4) 2 mesarja za delo v predelavi mesa

Pogoji: pod 1. dovršena osemletka ali vsaj 6 razredov
osnovne šole

pod 2. dovršena osemletka

Pismene ponudbe pošljite na naslov podjetja »Meso«
Kamnik.

SLAVJE V RADOMLJAH

Radomlje že dolgo niso bile tako slavno okrašene in srečno razpoložene kot to juljsko soboto.

Že navsezgodaj so se začeli pred kulturnim domom zbirati nekdanji borci Kamniškega bataljona, Šlandrovci, aktivisti in občani domžalske in kamniške občine.

Predstavniki obeh občin so se dogovorili, da bodo odslej vsako leto z večjo skupno prireditvijo počastili občinska praznika Kamnika in Domžal – 27. julij. Ob 30-letnici vstaje so se odločili za Radomlje, v bližini katerih je bila 1941 sprejeta zgodovinska odločitev o začetku oborožene vstaje v kamniškem okrožju.

Ob 9. uri je Albin Klemenc, predsednik domžalske občinske skupščine, začel slavnostno sejo obeh občinskih skupščin, ki so se je udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij obeh občin in številni gostje.

Nato je Vinko Gobec, predsednik občinske skupščine Kamnik, v slavnostnem govoru orisal pomembnejše dogodke in razvoj kamniškega območja v zadnjih letih. Poudaril je, naj bi v prihodnje vložili še več na-

porov za tesnejše povezovanje obeh občin in skupno reševanje problemov. Obe skupščini naj bi čimprej ustanovili med-občinski svet.

Vinko Gobec je nato podelil zlato plaketo Kamnika članom nekdanjega vojnovolucionarnega komiteja za kamniško okrožje. Plaketo so prevzeli: dr. Marjan Dermastia, Anton Šturm in Stane Žerovnik. Zlato plaketo so prejele tudi vse organizacije zveze združenj borcev NOV združene v okviru občinske zveze. Podeljene so bile tudi srebrne in bronaste plakete ter priznanja, o katerih bomo poročali v prihodnji številki.

Domžalska občinska skupščina je podelila plakete vsem nekdanjim komandantom in komisarjem Šlandrove brigade in Kamniškega bataljona.

Po končani seji se je razvila pred kulturnim domom dolga povorka borcev, pripadnikov partizanskih enot in občanov in na čelu z mengeško in domžalsko godbo ter številnimi prapori krenila na kraj osrednje proslave – v Križkarjeve smreke nasproti radomeljske šole.

Pred slavnostno tribuno postavljeno ob spomeniku, od koder so pred 30-letji krenili v boj proti okupatorju prvi rado-

meljski borci, se je zbralo nekaj tisoč udeležencev.

Zbranim je spregovoril dr. Marjan Dermastia, organizator vstaje in prvi komandant Kamniškega bataljona. V svojem govoru je opisal začetek oborožene vstaje in ljudske revolucije na našem območju in podčrtal pomen partizanskega vojskovanja za obrambo naše dežele.

Sledil je pester kulturni spored, v katerem so pod vodstvom tov. Habeta sodelovali združeni domžalski in kamniški pevci in harmonikarji. Za zelo kvaliteten program je treba, upoštevajoč poletni čas, ko so ljudje na dopustih, dati organizatorjem in nastopajočim vse priznanje.

Vrli kuharji-vojaki so med tem že skuhal partizanski golaž. Organizatorji – krajevna skupnost Radomlje, pa so poskrbeli za številne stojnice z jedado in pijačo.

V velikem šotoru na prireditvenem prostoru so se zbrali nekdanji Šlandrovci. Med njimi smo videli tudi Miha Marinka in Franeta Kimovca-Žiga. Vsi so prejeli knjigo o Šlandrovi brigadi, ki je izšla prav te dni. Nekdanji borci so si izmenjavali

RADOMLJE JULIJA 1971: KAMNIČANI IN DOMŽALČANI SMO SKUPAJ PROSLAVILI 30-LETNICO VSTAJE IN OBČINSKI PRAZNIK OBEH OBČIN

podpise, komandanti in komisarji Šlandrove brigade so se podpisovali v knjigo, ki govori o borbeni poti VI. SNOUB Slavka Šlandra. Res dragocen spomin na težke, a slavne dni. Knjigo je napisal dr. Mirko Stiplovšek.

Treba je reči, da je proslava 30-letnice vstaje in obeh občinskih praznikov uspela. Odbor za proslavo je uspešno opravil svoje delo. Posebno je poskrbel za učinkovito propagando. Izredno uspel lepak za proslavo je

izdelal kamniški akademski slikar Ferdo Mayer. Organizatorji pa so dali izdelati tudi posebne značke.

Prihodnje leto bomo občinski praznik obeh občin skupno proslavili v Kamniku.

NOVA ZBIRALNICA MLEKA V PODGORJU

Prvega avgusta so v Podgorju odprli zbiralnico mleka. Krajevna skupnost je v sodelovanju Agrokombinata Emona preuredila ustrezen prostor v zgradbi kulturnega doma. Napeljali so vodovod, obložili stene in pod s ploščicami in napravili nakladalno rampo.

V zbiralnico, ki je odprta vsak dan od 6. do 7. ure zjutraj prinesejo sedaj kmetje 80 litrov mleka dnevno. Računajo, da bi ga podgorski kmetje lahko zbrali najmanj 200 litrov dnevno. Verjetno o novi zbiralnici še niso vsi obveščeni, saj ga nekateri kmetje iz spodnjega dela Podgorja nosijo še vedno v zbiralnico v Moste.

Nekateri so razširili tudi govorice, da bodo Ljubljanske mlekarne v Podgorju plačevale za liter mleka manj kot drugod, da bi s tem pokrili stroške ureditve zbiralnice. Vendar to ni res, ker sta to ureditev skupaj financirali krajevna skupnost in Ljubljanske mlekarne iz lastnih sredstev. Odkupna cena mleka pa je enaka kot v ostalih zbiralnicah. Zato bi bilo prav, da bi se kmetje, ki prodajajo mleko, v čim večji meri odločili za oddajo mleka v zbiralnico v kulturnem domu Podgorje, ki je sedaj najbližja v kamniški okolici. Te zbiralnice bi se lahko posluževali tudi kmetje iz Kamnika, Tunjice, Mekinje in drugih krajev, kjer zbiralnice nimajo.

GASILSKI PRAZNIK V KAMNIKU

V okviru proslave občinskega praznika in ob 30-letnici vstaje na Kamniškem je gasilsko društvo Kamnik imelo pomembno slovesnost. Pod pokroviteljstvom predsednika skupščine občine Kamnik tov. Vinka Gobca je prevzelo novo tipizirano orodno vozilo mercedes benz 3 t, gasilsko vozilo IMV ter prevozno motorno brizgalno rosenbauer automatik 75.

Ker so lani koncem leta zaradi častitljive starosti 28 let (eden celo 45 let) odpovedali vsi gasilski avtomobili, smo bili primorani hitro kupiti avto, ki je bil na voljo, IMV „Gasilec“ 1600, da je lahko nekaj gasilcev z brizgalno in cevno šlo v akcijo na gašenje požarov, dokler ne dobimo večjega vozila. Po daljši temeljitih tehničnih razpravi smo se odločili za novo vozilo mercedes benz, 3 tone, z vgrajeno črpalko 800 litrov, ki nam zaradi težkega terena in zaradi gotovega vžiga ter velike okretnosti in hitrosti ter vsestranskih uporabnosti najboljše odgovorja. To je sedaj tretji avto tega tipa v Jugoslaviji, ali drugi v Sloveniji (Murska Sobota, Beograd).

Težko je bilo zbiranje sredstev. Vendar zaradi vsestranskega razumevanja je bilo tudi to ugodno rešeno. Sredstva smo prejeli iz sklada zavarovalnice, dotacije občine Kamnik, krajevne skupnosti Kamnik ter od večine podjetij v Kamniku. Potrebne devize nam je zelo ugodno odstopila tovarna usnja v Kamniku.

Tako je prišel slavnostni dan, 25. julij 1971, ko se je zbralo pri gasilskem domu v Kamniku preko 180 gasilcev s 16 prapori iz bližnje in daljnje okolice ter z Mengško godbo na čelu. Izvedli so parado po Kamniku in v mimohodu pozdravili častne goste na slavnostni tribuni. Med njimi so bili predsednik skupščine občine Kamnik tov. Vinko Gobec, predsednik krajevne skupnosti tov. Grzinčič, republiški poslanec tov. Franc Svetelj, predsednik obč. konference SZDL tov. ing. Ferdo Cvetko, zastopnik gasilske zveze Domžale tov. Breznik, častni predsednik društva in najstarejši član tov. Albert Uršič ter številni zastopniki podjetij in organizacij. Po uvodnem pozdravu ing. Franca Dolenca je podal poročilo predsednik društva Božo Janežič. V njem se je dotaknil pomembnosti te svečanosti ter se ob 30-letnici vstaje na Kamniškem spomnil članov društva, ki so padli za svobodo domovine. Padli so tovarši: France Bervar, Janko Blavgue, Janez Jagodic, Anton Jeglič, Anton Knez, Jože Podgoršek ter dr. Franc Vidic. Na kratko je opisal težave pri nabavi novih vozil ter se zahvalil vsem navzočim in drugim, ki so pripomogli k nabavi novega orodja in vozila.

Sledili so govori in pozdravi republiškega poslanca tov. Franca Svetelja ter ostalih častnih gostov, ki so čestitali k napredku v gasilskem društvu Kamnik.

Pokrovitelj in predsednik skupščine občine Kamnik tov. Vinko

Gobec je poleg čestitk orisal tudi gospodarski in politični položaj v občini, ko imamo vsi več potreb, kot jih lahko krijemo. Poudaril je pomen gasilcev pri ljudskem odporu, na katerega moramo biti vsi pripravljeni. Zaželel je tudi, da bi se v čim krajšem času pričel graditi nov gasilski dom v Kamniku. Končno je odklenil nova avtomobila ter izročil ključke poveljniku društva. V zahvalo so mu dekleta izročila lep šopek gorenjskih nageljnov.

Sledila je vaja z novim orodjem. Dvanajst curkov je brizgalo vodo visoko na gasilski dom. V Mlinščici je pričelo primanjkovati vode. Zato stroji niso mogli pokazati vse svoje moči. Ob dobrem tehničnem nadzorstvu bodo ta vozila in orodje gotovo služila najmanj 20 let svojemu namenu.

Služaj je nanesel, da smo novi avto uporabili pri gašenju požara v Tunjicah že naslednji dan, ko je gorelo gospodarsko poslopje Andreja Sedušaka. Še enkrat se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli k nabavi vozila in orodja. Gasilci se bomo s svojim delom oddolžili za veliko razumevanje.

Ob koncu še tole: 1. avgusta je bila gasilska igra z žogo med desetimi: Kamnik, UTOK, Duplica in Križ. V hudi medsebojni borbi in med nalivom dežja je končno zmaga desetina Križa ter prejela spominski pokal.

JOŽE BRLEC

KAKO JE S POSPEŠEVANJEM KMETIJSTVA V NAŠI OBČINI

V zadnjem času daje naša družba vse večji poudarek razvoju zasebnega kmetijstva. Zaradi splošnega kritičnega stanja kmečkega prebivalstva, bega mladih ljudi v industrijo, ostarelih ljudi na kmetijah in nizke produktivnosti je tudi občina Kamnik ustanovila sklad za pospeševanje kmetijstva.

Obrat Kooperacija Emona je z občinskim skladom izdelala program pospeševanja kmetijstva. Delo pri pospeševanju kmetijstva je usmerjeno predvsem v smeri ekonomskega razvoja zasebnega kmetijstva. Ker je to delo za daljše obdobje, je potrebno, da je temeljito strokovno preučeno in načrtno izdelano.

Obrat Kooperacija Emona sodeluje z občinskim skladom, Kmetijskim zavodom Ljubljana, Kmetijskim inštitutom Slovenije.

Že dve leti prirejamo v zimskem času strokovne kmetijske tečaje. Doslej se jih je udeležilo 80 kmetov. Na teh tečajih so kmetje dobili nekaj osnovnega strokovnega znanja o živinoreji in poljedelstvu. Rezultat tega je, da si veliko kmetov želi čimprej urediti svoje kmetije za sodobno proizvodnjo. Dosedaj je izdelanih že več kot 30 načrtov za preureditev in novogradnjo hlevov in silosov. Prav toliko pa je še zahtev. Za vse te kmetije bodo izdelani tudi proizvodni programi. Vsi načrti in programi so za kmete brezplačni. Plača jih občinski sklad.

Na območju občine Kamnik je zastavljenih 10 gnojilnih poskusov na travnikih, krompirju in koruzi pod vodstvom pospeševalne službe obrata Kooperacija Emona. Kmet je dobil vsa umetna gnojila brezplačno od občinskega sklada tovarne gnojila INA in Ruše.

Obrat Kooperacija Emona je v marcu 1971 imel volitve v samoupravne organe, Svet kooperantov in odbora kooperantov za področje Kamnik, Komenda in Tuhinjska dolina. Vsi ti organi imajo polno pravico odločati o vsem delu obrata Kooperacija Emona in razpolagajo z ustvarjenimi sredstvi na svojem področju.

Odgovorne naloge bodo ti organi upravljanja imeli tudi pri sprejemanju v članstvo kooperantov. Pri podjetju Emona je ustanovljena tudi hranilno-kreditna služba. Pogoji in višina kreditov bo razpisana na naslednjem tečaju. Vsi, ki se zanimajo za kredite, naj čimprej postanejo varčevalci HKS Emone.

O kakšnih velikih uspehih v pospeševanju še ne moremo govoriti. Vendar ob vsestranski podpori in razumevanju občine in občanov uspeh ne bo izostal in tako se bo tudi kmet na območju Kamnika enakopravno uveljavil v našem družbenem razvoju.

VINKO GOBEC, PREDSEDNIK SKUPŠČINE IN POKROVITELJ SLOVESNOSTI MED GOVORO